БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТТЫЖЫҢАР!

1925 чылда үндезилеттинген.

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1960 ч. ИЮЛЬ 20 СРЕДА № 168 (4652).

Өртээ 20 көп.

Конго Республиканың премьер-министри дээрги мынаагылар Лумумбага

Конгога удур үүлгеткен империалистиг агрессияның уржуундан Конго республиканың чурттакчы чонун аъш-чем-биле хандырар талазы-биле аарберге байдалдың дугайы Совет чазакка билдинген. Совет күрүненің турустунганының соонда баштайгы чылдарда ындыг чүүлге таваржып турган болганывыста ол бергелер биске билдингир. Бодунуң хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун маадырлыы-биле камгалап турар Конгонуң улузун совет улус эп-найыралчы акы-дүмалышкы ёзу-биле көрүп турар, ынчангаш Совет чазак Конго Республикага аъш-чемниң дузаламчызын доп-дораан көргүзер деп шиитпирлээн болгаш ол дугайын КНО-нуң чиңгине секретарынга дыннаткан. Ниити саны 10 муң тонна болуп турар аъш-чемде 1 муң тонна чигир, 300 муң банка сүт консервалары кирип турар, арткаы — кызыл тас.

Чогуур продуктуларны дүрген болзун дээш самолеттар-биле, а ол ышкаш түркай совет суднону чоруткаш чедирер.

Совет чазак бо дузаламчызын Конгонуң улузунга болгаш ооң хоойлу ёзугаар чазаанга бодунуң эп-сеткил каттыжыышкынының илерээшкини кылдыр, ооң-биле кады Конго Республиканың бодунуң хамаарышпас чоруун камгалаар дээш демисежип турары шынчы херээниң тиилээринге идиг кылырынга бодунуң шиитпирлиинин илерээшкини кылдыр көрүп турар.

Н. ХРУЩЕВ,
ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы.

Москва, Кремль
1960 чылдың июль 16.

Үлетпүрнү, транспортту хөгжүдер болгаш эртемниң база техниканың эң чаа чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередир дугайында

СЭКП ТК-ның Пленумунуң 1960 чылдың июль 15-те бир үн-биле хүлээп алган доктаалы

Бистиң чуртувуска коммунизмниң материал-техникиг баазазын тургузар дугайында СЭКП-ниң XX болгаш XXI съездилериниң төөгүлүг шиитпирлерин Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле совет улус амыдыралга чедиишкинниг боттандырып турар. Чогаадыкчы идепкейин болгаш күш-ажылчы маадырлыг чоруун илеретпишаан, чеди чылдың өнзалгаларын күүседири болгаш ажыр күүседири дээш демиселге совет кижилер баштайгы улуг тиилелгелерни чедип алганнар. Эрткен бүдүн чартык чылдың дургузунда үлетпүр продукциязын бүдүрериниң планы дыка ажыр күүсеттинген, капитал тудуун кончуг улуг хемчээлдии-биле чорудуп турар, транспорт чедиишкинниг хөгжүп, социалистиг көдээ ажыл-агый улам ыңай көдүрлүүшкүннүң оруу-биле чайгылыш чокка бар чыдар.

Эрткен үе совет эртемниң болгаш техниканың чаа-чаа улуг чаалап алыышкыннары-биле демдеглеттинген. Октябрьгайның делгемин шинчилээринде, атомнуг энергияны тайбың ажыглаарында, ракета тудуунда, радиоэлектроникада болгаш билиглерниң өске-даа адырларында чедиишкиннер делегей эртеминге мурнакчы черни ээлээр арганы Совет Эвилелинге берген.

Чурттуң экономиказының дүрген көдүрлүүшкүнүнге үндезилеттингеш совет улустуң амыдырал деңнели чыл-чылы-биле бедип турар. Ажылчыннардан болгаш албан-хаакчылардан үндүрүглер тырттарын соксадыр дугайында, чеди болгаш алды шактыг ажыл хүнүнче шилчиирин бо чылын доозар дугайында ССРЭ-ниң Дээди Совединиң бешки сессиязының шиитпирлери база совет кижилериң чаагай байдалын көдүрер талазы-биле өске-даа хемчеглер болза хамыктың мурнунда бистиң Төрээн чуртувусту бүдүрүкчү күштериниң хөгжүлдезиниң бедик темпилерин хандырган Коммунистиг партияның шын политиказының түңнели болур.

Совет Эвилелиниң экономиказынын өзүлдези бистиң чуртун болгаш делегейниң бүгү социалистиг лагериниң күчүзүн, бүгү делегейге тайбың дээш, янзы-бүрү социал-экономика системалыг күрүнелериниң тайбың кожа-хелбээ догуннаары дээш демиселге бистиң туруштарывысты улам улуу-биле быжыглап турар. Күчүлүг социалистиг лагерь туруп турар амгы үеде дайынны чайладырының аргазы бар дээр дугайында СЭКП-ниң XX болгаш XXI съездилериниң түңнелериниң шыннының улустар аразының харылзааларының хөгжүлдези бүрүнү-биле бадыткап турар. Бир эвес агрессорларның чимзениишкиннериндан бүгү улустар серемчилелдиг болуп, эңдере чепсеглениишкиннерге удур, чепсеглениишкинни бүгүниити болгаш бүрүн дүжүрери дээш, атомнуг чепсехтиң шенелделерин соксадыр болгаш ону хоругдаар дээш улам-на идепкейлиг база чүткүлдүг демисежир болза, дайынның халаптарындан кижи төрелгетенни чайладып, бүгү-ниитиниң тайбыңының херээн быжыглап болур дээрзин амыдырал көргүзүп турар.

Өндүр улуг марксисчи-ленинчи өөредиг-биле чепсегленген бистиң улузувус бурунгаар — коммунизмниң тиилелгезинче шын оруктап бар чыдар дээрзин коммунистиг тургузуушкунга Совет Эвилелиниң төөгүлүг чедиишкиннери тодаргай херечилеп турар.

I.

Чеди чыл планын боттандырарынга совет улустуң шылгараңгай чедиишкиннери

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, Латвия, Красноярск, Кемерово болгаш Караганда улус ажыл-агый чөвүлелдериниң, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Автоматика болгаш машина тудуунуң талазы-биле Күрүне комитединиң база Украин ССР-ниң Эртемнер академиязының Электро-каңналга институдунуң илеткелдерин дыннап чугаалашкаш, эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-лары болгаш Министрлер Чөвүлелдери, СЭКП-ниң крайкомнары болгаш өбкомнары база улус ажыл-агый чөвүлелдери үлетпүрү, транспортту хөгжүдер болгаш эртемниң база техниканың эң чаа чедиишкиннерин нептередир дугайында СЭКП-ниң XXI съездизиниң шиитпирлерин күүседир талазы-биле улуг ажылдарны чорудуп турар-дыр дээрзин СЭКП ТК-ның Пленуму демдеглеп тур.

Чеди чыл планының күүселдезиниң чедиишкиннинг чоруп турарынга СЭКП ТК-ның Пленуму сеткил ханып турарын илергейлеп тур. **Чеди чылды хуусаа бетинде күүседири дээш бүгү улустуң шимчээшкини, ажыл-агый тургузуушкунун удуртурун партия организацияларының күштелдиргени үлетпүр продукциязын бүдүрерин өстүрериниң болгаш транспортту хөгжүдериниң план ёзугаар көрдүнген темпилерин эрткен бүдүн чартык чылда дыка ажырар арганы берген.** Үлетпүр продукциязын бүдүрүп үндүрериниң немелде өзүлдези план ёзугаар 7,7 хуунуң орнунга 1959 чылда 11 ажыг хуу болган, ынчаарга бо чылдың баштайгы чартык чылында—чыл планы-биле көрдүнген 8,1 хууга удур 10 ажыг хуу болган. Демир орук транспортунуң чүк сөөртүлгези план ёзугаар 4,3 хуу өзер турда эрткен чылын 9,8 хуу өскен. Далай, хем болгаш автомобиль транспорттары сөөртүлге талазы-биле онаалгаларын ажыр күүседип турарлар. Улус ажыл-агыйын болгаш чурттакчы чонну харылзааның чепсек-хереклелери-биле хандырары өкижээн.

Бүгү улус ажыл-агыйының үндезини — аар үлетпүр бедик темпилер-биле хөгжүп турар. Контроль чурагайлар ёзугаар саналгалар-биле көрдүнгенинге бодааргa чеди чылдың эгезинден бээр каңны 3,4 миллион тонна, прокатты—2,6 миллион тонна, электроэнергияны—5 миллиард киловатт-шак хөйну бүдүрүп үндүрген, нефтини 3 миллион ажыг тоннаны, демир рудазын—4 миллион ажыг тоннаны ажыр казып тыпкан, машиналарны, химиктиг болгаш өске-даа продукцияны дыка хөйну бүдүрүп үндүрген.

Чоннуң чаагай чоруу дээш партияның доктаамал сагыш салып турарының ачызында чоннуң хереглел барааннарын бүдүрери хөйү-биле көвүдээн, чурталга тудуунуң кайгамчык улуг программазы ажыр күүсеттинип турар. 1959 чылда болгаш бо чылдың 6 айларында чеди чылдың контроль чурагайларын ёзугаар саналгадан ажыр 601 миллион погон-метр пес, хем идик—28 миллион эш, эът (күрүненің чиг-эт курлавырындан)—666 муң тонна болгаш өске-даа хөй бараанар бүдүрүттүнген. Чеди чылдың үүгле бирги чылында хоорайларга болгаш ажылчын суурларга ниити шөлү 80,4 миллион дөрбелчин метр чурталга бажыңнарын азы 2 миллион 200 муң ажыг квартираларны болгаш көдээ черлерге 800 муң ажыг бажыңнарны туткан. Муң чурттакчыга онаалгыр тудуп турар квартираларның санының талазы-биле Совет Эвилели делегейде бирги черни ээлээн.

Улуг капитал салыышкыннарның түңнелинде үлетпүрүнүң болгаш транспорттуң бүгү адырларында кол фондулар дыка өскен. Бүдүн чартык чылдың дургузунда амгы үениң техниказы-биле чепсеглеттинген чаа 1400 ажыг үлетпүр бүдүрүлгелери ажыглалда кирген, демир оруктуң 1200 километр ажыг шугумнарын ажыглалга киирген. Чурттуң чөөн районнарының экономиказы дүрген темп-биле хөгжүп турар.

Бүдүрүлгелер коллективтериниң, партия болгаш ажылагый организацияларының ам ажылдап турар бүдүрүлгелерни чаартыр болгаш алгыдар талазы-биле ажылдап кылган хемчеглерин боттандырганы хөй-хөй заводтарның, фабрикаларның, шахталарның болгаш рудниктерниң күүүлерин өстүрер болгаш оларның продукция бүдүрерин көвүдедир арганы берген.

СЭКП-ниң XXI съездизиниң шиитпирлерин күүседир талазы-биле ажылдарның эң чугула түңнелериниң бирээзи болза, улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга техниктиг депшилгениң темпилерин дүргедеткени болур, бо чорук болза бүдүрүлгени техника талазы-биле улам ыңай сайзырангайжыдар талазы-биле съездиниң хүлээп алган программазын амыдыралга чайгылыш чокка боттандырганының, чаа техниканы болгаш технологияны нептередиринче партия болгаш ажыл-агый организацияларының талазындан ылангыя ТК-ның июнь Пленумунуң соонда кичээнгейни күштелдиргенинин түңнелинде чедип алдынган. 1959 чылда болгаш бо чылдың бирги чартык чылында эртем шинчилелдериниң, төлевилел, конструктор болгаш шенелде-дуржулга ажылдарының хемчээли дыка өскен, машиналарның болгаш аппараттарның 2300 ажыг чаа эң чугула хевирлери, хөй санныг приборлар болгаш материалдар тургустунган, шууштурулгалыг, автоматтыг болгаш чартык-автоматтыг 2000 ажыг шугумнарны нептереткен; эргижирээн конструкцияның муң ажыг янзы-бүрү машиналарын, механизмнерин болгаш приборларын бүдүрүлгеден дүжүргеш, оларның орнунга улам болбаазыраңгай дериглелдерни бүдүрүп үндүрерин организастаан. Депшилгелиг техноогтуг чорудулгаларны болгаш чаа техниканы нептередир, бүдүрүлгени механизастаар болгаш автоматчыдар талазы-биле ажылдарны улуг хемчээлдии-биле калбарткан. Улус ажыл-агый чөвүлелдеринге чагырткан машина тудуунуң заводтарынга 1959 чылда технологтуг дерилгелерни, 1958 чылга бодааргa, барык 30 хуу чаарткан.

Каңналга конструкцияларын бүдүрериниң хемчээли 1958 чылга бодааргa 1959 чылда 1,3 катап көвүдээн, ханналга ажылдарын механизастаарының деңнели бедээн. Каңналганың бедик бүдүрүкчүлүг механизастаттынган аргаларын—электрошлактыг, газоэлектрилиг болгаш контактылыг каңналганы, автоматтыг болгаш чартык автоматтыг каңналганы база флюс-биле шап дунзаалаарын үлетпүрде улам калбаз-биле ажыглап турар.

Одалгага ажылдаар болгаш гидравликтиг күүүлүг элээн каш электростанцияларны ажыглалга кииргени чуртту электрижидериниң темпилерин дүргедедир арганы берген. ССРЭ-ниң Европа кезээниң чаңгыс аай энергосистемазын, Барыын Сибирьниң, Ортаакы Азияның болгаш Закавказьениң энергосистемаларын тургузар талазы-биле улуг ажылдар кылдынган. 500 муң вольт чедир напряжениелиг электро-дамчыдылганың делегейде эң-не күүүлүг шугумнары амгы үеде Совет Эвилелинде бар.

СЭКП ТК-ның 1958 чылдагы май Пленумунуң ажылдап кылганы химия үлетпүрүн дүрген хөгжүдериниң программазы амыдыралга боттанып турар, бо болза улус ажыл-агыйының бүгү-ле адырларынга улам ыңайгы техниктиг депшилгеге эң чугула ужур-дузалыг. 1957 чылдаазынга бодааргa, бо чылын синтетиктиг чукту болгаш пластиктиг массаны 1,5 катап, химиктиг волокноларны 1,4 катап, а синтетиктиг спиртти барык 3 катап хөйну ажылдап кылган түрар.

Транспорттуң кол хевирлерин техника талазы-биле үндезин чаартырының ажылдары калбак фронт-биле чоруп турар. Демир оруктарны электрижидериниң кол планы мурнадыр боттанып турар. Электрижиттишген демир оруктарның узунунуң болгаш демир орук транспортун электрижидериниң темпилериниң талазы-биле Совет Эвилели амгы үеде делегейде бирги черни ээлеп турар. Далай болгаш хем транспортунда эргижирээн, эвээш камналгалыг судноларны чаа, дүрген чоруктуг судноларны-биле солуп турар, автомобиль транспорту бедик темпилер-биле хөгжүп, агаар оруктарын турбовинтилиг болгаш турбореактивтиг шимчедикчилерлиг дүрген ужудар самолёттар хандырып турар.

Улус ажыл-агыйының бүгү адырларында техниктиг депшилге совет эртемниң чедиишкиннери-биле, бистиң эртемденнеривистиң шылгараңгай чедиишкиннери-биле үзүлбес холбаалыг.

Партияның XXI съездизиниң соонда үлетпүрнүң болгаш транспорттуң ажылында илергей онза үүл болза бүдүрүлгениң шынар талазы-биле бүгү көргүзүглериниң дыка бедээни болур.

Бүдүрүлгени техника талазы-биле сайзырангайжыдарының, иштики курлавырларны тыварының болгаш ажыглаарының талазы-биле партия болгаш ажыл-агый организацияларының улуг ажылдаанының ачызында күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүрериниң, продукцияның бот-үнезин, сөөртүлгениң өртээн чиигедириниң, чыылдаларны өстүрериниң талазы-биле онаалгалар ажыр күүсеттинген.

Ажыл хүнүн кызырып турарының байдалында үлетпүрде ажылдап турар чаңгыс ажылдакчыга онаштыр санап көөрге, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү эрткен чылын 7,4 хуу болгаш 1960 чылдың бирги чартыында — 6,4 хуу өскен. Транспортта чүк сөөртүлгениң көвүдээни колдуунда күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң өскениниң күсели-биле чедип алдынган. Бот-үнени чиитекненинден пландан дашкаар алдынган камналга 1959 чылда үлетпүрге 10 миллиард рубль, транспортка — 1,9 миллиард рубль болган.

Ниитиниң бүдүрүлгезиниң, хамыктың мурнунда үлетпүрүнүң өзүлдезиниң бедик темпилери, продукцияның бот-үнезиниң чиигээшкини национал орулганың дүрген өзерин болдурган. 1958 чылга деңнээрге 1959 чылда национал орулга 8 хуу көвүдээн, а бо чылын ол 9 хуу хире өзер.

Чеди чыл планын боттандырар талазы-биле шылгараңгай чедиишкиннер маадырлыг ажылчын аңгының, алдарлыг колхозчу тараачыннарның, бистиң найгамчыктыг интеллигенцияның эрес-маадырлыг күш-ажылының, бүгү совет улустуң бедик чогаадыкчы идепкейиниң, коммунистиг партияның кайгамчык улуг организакчы болгаш кижизидикчи ажылының түңнелинде чедип алдынган. Өндүр улуг эчис сорулганы — кижиниң материалдыг болгаш угаан-бодал хереглелдерин долузу-биле ханыырарын болдуруп турар коммунистиг ниитилелди тургузарын дүргедедир дээш боттарының алган хүлээлгелерин Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары алдарлыы-биле күүседип турар.

Чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседири дээш демиселчилерниң бирги одуругларында амгы үениң кайгамчыктыг шимчээшкининиң — коммунистиг күш-ажылдың шалыпчыларының, бригадаларының, цехтериниң болгаш бүдүрүлгелериниң коммунистиг ёзу-биле канчаар ажылдаарының, өөренириниң болгаш чурттаарының үлегерин көргүзүп турар миллион-миллион киржикчилери чоруп турарлар.

Чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш бүгү улустун социалистиг чарыжы чоруп турда хөй-хөй мурнакчы бүдүрүлгелериниң коллективтери бүдүрүлгечи шылгараңгай түңнелдерни чедип алганнар.

Кривой Рогта «Большевик» шахтаның дагжылары руданы казып тыварының технологиязын болгаш транспортировкаларын сайзырангайжыдарының, участоктарны, забойларны, хайгаарал черлерин улгаттыр каттыштырарының, комплексилиг механизастаашкынны болгаш автоматчыылганы ажыглаарының аргазы-биле күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бүдүн чартык чылдың дургузунда барык ийи катап бедиткен.

Алдыы-Тагилдиң металлургия комбинатының коллективи бүдүрүлгениң курлавырларын ажыглап тургаш, эрткен чылын болгаш бо чылдың баштайгы 5 айларында пландан ажыр 34 муң тонна шойну, 82 муң тонна каңны, 100 муң хире тонна прокатты бүдүрген. 1965 чылда каңны бүдүрериниң планнаттынган хемчээлин келир чылын, шойну — 1962 чылда, прокатты — 1963 чылда чедип алыр дээш комбинаттың металлургтары демисежип турарлар. Бүдүрүлгениң техниктиг сайзырангайжыдылгазының талазы-биле улуг хемчеглерни боттандырбышаан, Сталинградтың трактор заводунуң коллективи бүдүн чартык чылдың дургузунда пландан ажыр 3.000 ажыг тракторларны белеткеп үндүрген.

Татарияның улус ажыл-агый чөвүлелиниң «Альметьевбурнефть» трезинин № 3 өрүмнээшкин конторазының нефтичилери өрүмнээр бригадаларның санын хары угда кызырбышаан, эрткен чылын болгаш 1960 чылдың баштайгы чартыында нефть скважиналарын өрүмнээр талазы-биле планын хуусаа бетинде күүсеткеннер. Өрүмнээшкиннің техника-экономиктиг көргүзүглериниң талазы-биле коллектив 1964 чылдың планын күүседип киришкен. Новороссийскиниң «Октябрь» деп цемент заводунуң ажылдакчылары дерилгелерни дээре ажыглаанының, анаа турар чорукту узуткаанының, бүдүрүлге чорудулгаларын механизастаанының болгаш автоматчыткаанының күсели-биле цемент үлетпүрүнде күш-ажылдың ортумак бүдүрүкчүлүүн эрткен чылын барык ийи катап ажыр бедиткен. Ивановонуң Крупская аттыг пос-таавы фабриказының болгаш Кинешемскиниң «Кызыл салбак» деп аргылга фабриказының коллективтери станоктарны болгаш машиналарны чаартканының, технологияны өкижиткенинин, ажылдың аргаларын сайзыраңгайжыткаанының күселибиле дериглелдериниң бүдүрүкчүлүүнүң чеди чылдың төнчүзүнде планнаттынган деңнелин 1960 чылда чедип алганнар.

Мурнакчыларның үлегерин эдербишаан, заводтарның, фабрикаларның, шахталарның, рудниктериниң, тудугларның болгаш транспорт бүдүрүлгелериниң мун-мун коллективтери күш-ажылчы улуг чедиишкиннерни чедип алганнар.

Үлетпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарын өде турган чорук ёзулуг-ла революстуг хемчег болуп, социалистиг экономиканың аргаларын улам бүрүн ажыглаарын хандырганын сөөлгү чылдарда ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйының хөгжүлдези бүзүрелдиг көргүзүп турар. Удуртулганы бүдүрүлге черлеринче чоокшулатканы, ажыл-агыйны эргелеп башкарарынга чер-черниң партия болгаш совет органнарының ролюң бедиткени, массаларның өзүп турар күш-ажылчы идепкейи бистиң чуртувустуң бүдүрүкчүлүг күштериниң хөгжүлдезин дүргедеткен. 1954—1956 чылдарда үлетпүр продукциязының бүдүрүлгезиниң чылда ортумак немелде өзүлдези 100 миллиард рубль болган турда, 1958—1960 чылдарда, ол немелде өзүлде 130 миллиард рубльди ажар. Улус ажыл-агый чөвүлелдерин организастаанының дараазында үш чылдарда 130 миллиард ажыг рубльдиң үлетпүр продукциязын пландан ажыр бүдүрген. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүрериниң темпилери элээн бедээн, продукцияның бот-үнезин чиигедириниң планнары үргүлүү ажыр күүсеттинип турар, үлетпүрүнүң ажылында орулгалыг чорук өскен. Улам дүрген бурунгаар хөгжүүр төлөөде, төпчүткен планныг удуртулганы чер-черниң инициативазын улам-на хөгжүдери-биле холбаштырарының ленинчи принципинге үндезилеттинген ажылагыйны эргелеп башкарарының чаа хевириниң кайгамчык улуг аргаларын дээре ажыглаары эргежок чугула.

Эрткен бүдүн чартык чылдың дургузунда үлетпүрүнүң болгаш транспорттуң ажылының түңнелинден кол түңнел болза, коммунизмниң материал-техниктиг баазазын тургузар талазы-биле СЭКП-ниң XXI съездизиниң хүлээп алганы улуг-чаагай программаның чедиишкиннинг боттанып турары. Партия, совет болгаш ажыл-агый организациялары, бистиң Төрээн чуртувустуң бүгү ажылчы чоннары кайгамчык улуг немелде курлавырларны болгаш аргаларны илередип тып, ажыглалга киирип турар, ол чорук чурттуң бүдүрүкчү күштерин улам ыңай хөгжүдер, совет улустуң чаагай байдалын бедидер дугайында съездиниң шиитпирлериниң күүселдезин дүргедедир арганы берип, чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседиринге байдалдарны тургузуп турар.

II.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринге болгаш үлетпүрнү база транспортту хөгжүдериниң темпилерин дүргедедиринге аргаларны бүрүн ажыглаар

Коммунистиг тургузуушкуннуң бүгү-ле участоктарынга чедип алдынган чедиишкиннер болза, техниктиг депшилгеге үндезилээш, үлетпүрнү болгаш транспортту хөгжүдериниң темпилерин дүргедедир дээш, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң улам ыңайгы көдүрлүүшкүнү дээш демиселге улуг дуржулганы партия, совет, ажыл-агый болгаш профэвилел органнарының шиңгээдип алганының херечизи болуп турар. Ам кол үүл чүдел дизе, ол дуржулганы ажыглавышаан, чаа техниканы тургузар болгаш ажыглаар талазы-биле бүгү херекти организастаарын сайзыраңгайжыдарында, бүдүрүлге черлеринде, конструктор, төлевилел болгаш эртем-шинчилел организацияларында хүн бүрүде төөрүттүнүп, коммунизмче орук-биле бистиң шимчээшкинивисти дүргедедип турар чаа, депшилгелиг бүгү-ле үүлдерни дидим деткииринде болгаш шиитпирлиг хөгжүдеринде болур.

Техниктиг депшилгениң талазы-биле чедиишкиннер болза, ол улуг болгаш чугула херекте ам-даа бар четпестерни чайладыр талазы-биле партия, совет база ажыл-агый органнарының кичээнгейин кошкатпас ужурлуг. Чаа техниканы чогаадып кылыр болгаш ажыглаар талазы-биле планнарны улус ажыл-агыйының хөй-хөй чөвүлелдериниң, бүдүрүлге черлериниң күүсеттпейн турарын, а күрүне даалгаларын күүседиринге чурум чок чорукту болдурган удуртукчулар-биле партия организацияларының эптежип турарын Пленум демдеглеп тур. Чаа техниканың талазы-биле планнарны күүседиринге Казахстанның, Грузияның, Узбекистанның, Кемеровонуң, Пермьниң, Ростовтуң, Сталинскиниң болгаш экономиктиг өске-даа чамдык районнарның элээн хөй бүдүрүлгелери хожудап турар.

Чаа машиналарны болгаш чорудулгаларны ажыглаар талазы-биле планнарны бүдүрүлге планнарын чогаадып кылган сөөлүнде ам тургузуп турары чаңчыл апарган, бүдүрүлгени улгаттырарынга болгаш шынар көргүзүглерин өкижиринге эртемниң болгаш техниканың эң чаа чедиишкиннерин нептереткениниң ажыдып турар бүгү аргалары ооң түңнелинде планныг онаалдаларда барымдаалаттынып көрдүнмейн турар. Чаа техниканың талазы-биле планнар хөй таварылгаларда эргежок чугула материал-техниктиг курлавырлар-биле быжыглаттынмайн турар.

Машиналарның болгаш дерилгелериниң чаа хевирлерин чогаадып кылыры, шиңгээдири, депшилгелиг технологтуг чорудулгаларны бүдүрүлгеге нептередири, бүдүрүлгени механизастаары болгаш автоматчыдары чамдык бүдүрүлгелерде, конструктор бюроларында болгаш эртем-шинчилел институттарында ам-даа ооҗум боттанып турар. Чаа тургустунуп турар дерилгелер болгаш приборлар боттарының техника-экономиктиг көргүзүглериниң талазы-биле амгы үениң негелделеринге дүүшпейн турар таварылгалар ховар эвес. Механизацияның болгаш автоматизацияның чепсек-хереклелери-биле чаа технологтуг чорудулгаларның комплексилиг дериишкини чокка үүгле тус-тус бүдүрүлге чорудулгаларынга хереглээр машиналарны хөй-хөй бүдүрүлгелер болгаш конструктор организациялары тургузуп турар. Машина тудуушкунунуң конструктор болгаш шенелде баазазы улус ажыл-агыйының хереглелдериниден дыка хожудап турар.

Техниктиг депшилгени транспортка боттандырып турарында четпестер база бар.

Элээн хөй демир орук магистральдарын комплексилиг эвес чаартып турар: поездилериниң шимчээшкинин башкарарынга автоматиканы нептередири, шимчээр составты чаартыры болгаш орук ажыл-агыйын күштелдирери дыка хожудап турар, ооң түңнелинде электровозтарны болгаш тепловозтарны ажыктыг кылдыр ажыглаары чавызап турар. Локомотивтерни, вагоннарны, далай болгаш хем судноларын транспортка бээриниң планнарын улус ажыл-агыйының чамдык чөвүлелдери күүсеттпейн турар.

Көдээ ажыл-агыйны механизастаарынга чаа техниканы бүдүрерин шиңгээдир болгаш бээр талазы-биле онаалдаларны улус ажыл-агыйының элээн хөй чөвүлелдериниң бүдүрүлгелери күүседип шыдавайн турар.

Улус ажыл-агый чөвүлелдерин организастаанының сөөлүнде, ылангыя СЭКП-ниң XXI съездизиниң сөөлүнде специализастаашкын болгаш кооперастаашкын талазы-биле элээн ажыл кылдынган. Демир үүлдерин, шуткулганы, таптаашкынны болгаш стандарттыг хереклелди кылырынга тускайжыткан, бүдүрүлгелерни элээн хөй улус ажыл-агый чөвүлелдеринде тургускан, ол чорук ук үүлдерни бүдүрерин көвүдедир болгаш бот-үнезин чиигедир арганы берген. Ол хемчеглериниң чогумчалыг ужур-дузазын демдеглевишаан, экономиктиг районнуң болунуң иштинге бүдүрүлгени специализастаары болгаш кооперастаары эң чугула ол айтырыгны долузу-биле эвес шиитпирлеп турарын СЭКП ТК-ның Пленуму санап тур. Ажыл-агыйның социалистиг системазы ниитиниң күш-ажылын калбаа-биле хуваарын, специализас-

(Уланчызы 2-ги арында).

Үлетпүрнү, транспортту хөгжүдер болгаш эртемниң база техниканың эң чаа чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередир дугайында

СЭКП ТК-ның Пленумунуң 1960 чылдың июль 15-те бир үн-биле хүлээп алган доктаалы

(Уланчызы. Эгези 1-ги арында).

таашкынны болгаш кооперастаашкынны ажыктыг кылдыр чорударын көрүп, аңаа үндезилээш бүдүрүлгени хөгжүдер арганы берип турар.

ССРЭ-де бүдүрүлгениң амгы хемчээлдеринге экономика талазы-биле үндезилеттинген специализастаашкынны болгаш кооперастаашкынны чорудары соңгаарладып болбас амыдыралчы херек болуп турар; ону чайгылыш чок боттандырары бистиң экономикавыстың эң улуг курлавырларын ажыглалга киирер арганы бээр. Ындыг турбуже, ССРЭ-ниң Күрпланы, өвилелдешкен республикаларның Күрпланнары болгаш улус ажыл-агыйларының чамдык чөвүлелдери ол херекти саададып, үлетпүрүн кол адырларының талазы-биле специализастаашкынның база кооперастаашкынның перспективтиг планнарын чогаадып кылбаанныр.

Чаа техниканы болгаш технологияны ажыглаарының байдалдарынга бүдүрүлгени болгаш күш-ажылды организастаарын улам ынай сайзырангайжыдары онза ужур-дузалыг болуп турар. Ындыг болза-даа, үлетпүрүн болгаш транспорттуң хөй-хөй бүдүрүлгелеринде бо айтырыглар ажылагый удуртукчуларының болгаш партия организацияларының кичээнгейинин төвүнде ам-даа кирбээн болуп турар. Оон түнелинде бүдүрүлге күчүлери болгаш дерилгелер ындыг бүдүрүлгелерде багай ажыглаттынып, ажылчыннарны, инженерлерни база техниктиг ажылдакчыларны ажыктыг эвес кылдыр тургузуп, бүдүрүлгениң хереглелинге артык, ажык чок дузалаар болгаш хандырылга кижилери көвүдеп, аңаа турар чорук улгадып, продукцияның дең-дески эвес бүдүрүүшкүү бар болуп турар. Локомотивтерни ажыглаарын эжижидер талазы-биле онаалдалар чамдык демир оруктарда күүсеттинмейн, поездилернин шимчээшкининиң дүргедээшкини оожум бедип турар. Хөй-хөй станцияларга, порттарга болгаш бүдүрүлгелерге-кирер оруктарга вагоннарның, судноларның база автомобильдериң аңаа турар чоруу доктааттынган хемчээлдерни дыка ажып турар.

Бүдүрүлгени механизастаарының болгаш автоматчыдарының перспективтиг планнарын чогаадыр, аңаа хереглээр эргежок чугула машиналарны, механизмнерни болгаш приборларны бүдүрүп үндүрерин көвүдедир, ажылдап турар дерилгелерни чаартырынга белдирлерни болгаш агрегаттарны төпчүдүп бүдүрерин болгаш бистиң чуртувуска техниктиг депшилгениң темпилерин дүргедириңче угланган өске-даа хемчеглерни организастаар дугайында ТК-ның июнь (1959 чыл) Пленумунуң айтыышкыннарын күүседирин ССРЭ-ниң Күрпланы, автоматчыдыга болгаш машина тудуушкунунуң талазы-биле ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Күрүне комитеди, үлетпүр адырларының талазы-биле Күрүне комитеттери болгаш эвилелдешкен чамдык республикаларның Министрлер Чөвүлелдери саададып турар.

I. Амгы чеди чылдың үндезин айтырыын шиитпирлээрин—социализмниң капитализм-биле экономиктиг тайбың чарыжынга шаг-үени эң-не хөйү-биле камнап алырын—үүгле техниктиг депшилгениң темпилерин бүгү хемчег-биле бедидип, аңаа үндезилээш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн өстүрүп турган чедип алыр деп үвени СЭКП ТК-ның Пленуму онзалап демдеглеп тур. Ол сорулганы чедиишкинниг шиитпирлээр телээде, бистиң экономикавыста бар турар бүгү-ле курлавырларны болгаш болдунар аргаларны хөделдирип киирер херек. Ол курлавырлар болгаш аргалар болза хамыктың мурнунда эртемниң болгаш техниканың чедиишкиннерин улус ажыл-агыйының бүгү адырларына нептередирин дүргедедириңде, чуртту улам ынай электрижидерикде, бүдүрүлге черлерин специализастаарын болгаш кооперастаарын чорударында, күш-ажылды болгаш бүдүрүлгени организастаарының сайзыраңгай аргаларын бүгү-ле черлерге ажыглаарында болур. Тудуушкуннуң хуусааларын кызырарда база бүдүрүлгениң чаа-чаа күчү-шыдалдарын чогуур өйүнде ажылдадып киирерде тудуг бүдүрүлгезиниң индустриалдыг баазазын бүгү хемчег-биле быжыглаары шиитпирлиг ужур-дузалыг. Ол болдунар аргаларны илередип тывары болгаш ажыглаары партия, ажыл-агый, профэвилел болгаш комсомол организацияларының эң-не кол сорулгазы болган турар ужурлуг.

Калбарган үндезинниг социалистиг дагын бүдүрүүшкүнүң шиитпирлиг үнер дөзү болгаш улустуң чаагай байдалын улам ынай экижидериниң үндезини болур ниитилелдин күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн бүгү хемчег-биле бедидериңче кол кичээнгей мөөнеттинген турар ужурлуг.

Ажыл-агыйның социалистиг системазы ажылчы кижи бүрүзүнүң бодунуң күш-ажылының түнелдеринге сонуургалдыг чоруун бүгү-ниитилелдиң эрге-ажыктары-биле шуут тудуштур холбаштырып турар. Улуг Ленинниң айтыышкынларын барымдаалааш, Коммунистиг партия ажыл-агый тургузуушкунунуң бүгү үе-чадаларында социализм тургузуушкунунга массаларның соруккур көдүрүүшкүнүн болгаш инициативазын ниитилелдиң күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн өстүрериниң темпилерин бедидеринге база бүгү улус ажыл-агыйын хөгжүдеринге материалдыг сонуургалдың принципин бүгү хемчеглиг ажыглаары-биле чайгылыш чокка холбаштырып келген. Коммунизм тургузуушкунунуң улуг-чаагай сорулгалары ажылчы чоннарның социалистиг чарыжының болгаш идепкейлиг чоруунуң күчүлүг чаа көдүрүүшкүнүн өскүдүп үндүрген, коммунистиг күш-ажылдың шалыпчыларының болгаш бригадаларының кайгамчыктыг шимчээшкинин төрүттүндүрген. Ол сорулгалар-биле дүүштүр сөөлгү чылдарның дургузунда бүдүрүлгениң хемчээлдерин улгаттырарынга, ажылдың шынар көргүзүглерин экижидеринге, улус ажыл-агыйының бүгү адырларының техниктиг сайзырөлынга ажылчыннарның, колхозчуларның, албан-хаакчыларның болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларның материалдыг сонуургалын улам ынай бедидер талазы-биле хемчеглер боттанган. Боттарының ажылынга ленинчи ол эң чугула өөредигин моон сонгаар-даа удуртулга болдурарын бүгү партия болгаш ажыл-агый организацияларынга ТК-ның Пленуму саналдап тур.

2. Эртемниң болгаш техниканың чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередирин дүргедедир, бүдүрүлге чорудулгаларын комплексилиг механизастаарынга болгаш автоматчыдарынга херектиг улам сайзыраңгай машиналарны, дерилгелерни болгаш хереклерни тургузарын болгаш бүдүрүп үндүрерин шиңгээдип алыр, эргижээн продукцияны бо шагның негелдеринге дүгжүп турар чаа продукция-биле дүрген солуур талазы-биле хемчеглерни ажылдап кылырын болгаш боттандырарын эвилелдешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларынга болгаш Министрлер Чөвүлелдеринге, партияның крайкомнарынга, обкомнарынга, хооркомнарынга болгаш райкомнарынга, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге, министерстволарга болгаш ведомстволарга СЭКП ТК-ның Пленуму хүлээдип тур.

Шиитпирлеттине бээрге экономиктиг улуг ажыкты ап болур болгаш шаг-үени камнап алыр арганы бээр шак ындыг техниктиг айтырыгларже; хол-биле кылыр аар күш-ажылды чок кылырын дүргедедириңче, үлетпүрүн чаа материалдарын, ылаңгыя синтетиктиг материалдарны тургузарынче болгаш оларны бүдүрүлгенин янзы-бүрү талаларынга калбаа-биле ажыглаарынче; бүдүрүлгени техника талазы-биле сайзыраңгайжыдарынга ажылчы массаларның идепкейлиг киржилгезин хандырып турар сайзырадыкчы болгаш ажыдыкчы чорукту хөгжүдериңче бүдүрүлге черлериниң коллективтериниң, эртем-шинчилел, конструктор болгаш төлевилел организацияларының тускай эртемниглериниң, дээди өөредилге черлериниң, улус ажыл-агый чөвүлелдериниң, министерстволарның болгаш ведомстволарның кичээнгейин хамыктың мурнунда мөөнезе чогуур.

Быска хуусааларның иштинде база эвээш капитал салыышкыннарны үндүрүп турган, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидер болгаш продукцияны бүдүрүп үндүрерин көвүдедир дээш ажылдап турар дерилгелерни сайзыраңгайжыдарының болгаш бүдүрүлге черлерин эде чаартып тургузарының темпилерин дүргедедири эргежок чугула.

Бодунуң мурнунда бүдүрүп үндүрген дерилгезин сайзыраңгайжыдарынга эргежок чугула кезектерниң болгаш белдирлерниң техниктиг документилерин бодунуң күжү-биле ажылдап кылган болгаш оларны бүдүрүп үндүрерин организастаан Ново-Краматорск заводтуң коллективиниң, чаа станоктарны болгаш автоматтыг шугумнарны тургузарда нормализастаттынган белдирлерни болгаш агрегаттарны калбаа-биле ажыглап турар Москва хоорайның улус ажыл-агый чөвүлелиниң машина тудуушкун заводтарының, локомотивтерни сөөртүүлгениң узаттынган участоктарынга ажыглаарының чаа аргазын ажылдап кылган болгаш шиңгээдип нептеткен Омск демир оруунуң дуржулгазын, а ол ышкаш бүдүрүлгени техника талазы-биле сайзырадырынче угланган үнелиг эгелээшкиннерни кылып турар өске-даа мурнакчы бүдүрүлге черлериниң дуржулгазын бүгү-ле черлерге нептередирин эвилелдешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларынга, партияның крайкомнарынга, обкомнарынга, хооркомнарынга болгаш райкомнарынга сүмелээр.

Хожудангай чорукка болгаш консерватизмге, четпестерни, техниктиг депшилгениң сорулгаларын шиитпирлээрин сагыш амыр көөр чорукка удур демиселди куштелдирерин партия, совет, ажыл-агый болгаш профэвилел организацияларынга СЭКП ТК-ның Пленуму дагзып тур.

3. Иштики чаа курлавырларны дилеп тывар болгаш ажыглаар талазы-биле Москваның, Ленинград, Свердловск, Днепропетровск болгаш өске-даа элээн хөй областарның бүдүрүлгелериниң коллективтериниң, партия болгаш ажыл-агый организацияларының эгелекчи чоруун чүүлдүг деп көөр. Ол чорук болза машиналарның, аппараттарның болгаш приборларның, механизастаашкын болгаш автоматчыдыга хереклерниң улам-на болбаазыраңгай хевирлерин шиңгээдип алыр болгаш бүдүрүп үндүрерин дыка көвүдедир, продукцияның эң чугула хевирлериниң бүдүрүлгезинин чеди чыл планында доктааттынган деңнелин мурнуку хүлээлгелеринде айыттынган хуусаалардан дыка эрте чедип алыр талазы-биле бедиткен социалистиг хүлээлгелерни алыр арганы ол областарның ажылчы чоннарынга берген.

4. Эртем-шинчилел болгаш төлевилел институттарының, конструкторлар бюроларының ажыктыг ажылдаар чоруун бедидериниң, эртем-шинчилел болгаш конструктор ажылдарының база оларны бүдүрүлгеге нептередириниң күүсеттинер хуусааларын кызырарының эргежок чугулазынче партия болгаш ажыл-агый организацияларының, эртемниң болгаш техниканың бүгү ажылдакчыларының кичээнгейин СЭКП ТК-ның Пленуму угландырып тур.

ССРЭ-ниң Күрэкономика чөвүлели, ССРЭ-ниң Күрпланы, эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери, ССРЭ-ниң Эртемнер академиязы, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң автоматчыдыга болгаш машина тудуушкун талазы-биле Күрүне комитеди, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Күрүнениң эртем-шинчилел комитеди, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Үлетпүр болгаш тудуг адырларының талазы-биле Күрүне комитеттери, улус ажыл-агый чөвүлелдери болгаш министерстволар, эртем-шинчилел болгаш төлевилел институттарының, конструкторлар бюроларының болгаш өске-даа эртем-албан черлериниң ажылынга удуртулганы экижидер, оларның ажыл-чорудулгазын таарыштырып каттыштырарын күштелдирер, ажыл-хереклерде ажык чок дапкырлашкак чорукту болгаш ажылды думчук боралап кызыы көөр чорукту узуткаар, планнарга шоолуг чугула эвес темалар киирер чорукту болдурбас, шинчилел, төлевилел, конструктор болгаш дуржулга баазаларын быжыглаар, техниктиг информацияны боттандырып чорударын чурумчудар. Массалыг продукция бүдүрериниден дуржулга установкаларын, цехтерин болгаш бүдүрүлге черлерин бүрүн хостаарының хемчеглерин алыр.

Депшилгелиг технологтуг чорудулгаларны болгаш чаа техниканы тургузарынга ооң ажылдап кылыышкынының бүгү чаларынга—лабораторияга шинчилелдерден эгелээш бүдүрүлгеже нептередириңге чедир эртемденнериниң, инженер-технологтарының, төлевилекчилерниң, конструкторларының болгаш завод ажылдакчыларының чогаадыкчы өзү-биле кады киржирин калбаа-биле практикалаарын, бүдүрүлге-биле харылзааны күштелдирерин, үлетпүрде болгаш транспортта боттарының чедиишкиннерин нептередири-биле хүн үргулчу ажылдаарын эртем-шинчилел албан черлеринге сүмелээр.

Эң чугула шинчилел, дуржулга болгаш төлевилел ажылдарын планнаарын ажижидер, оларны ажыглаарын таарыштырып каттыштырар болгаш контрольдаар дугайында саналдарны үлетпүрүн болгаш транспорттуң адырларында Күрүне комитеттери-биле, эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери-биле кады ажылдап кылгаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң алды ай хуусаа иштинде киирип кээрин ССРЭ-ниң Күрэкономика чөвүлелиниге, ССРЭ-ниң Күрпланынга, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Күрүнениң эртем техника комитеди дагзыр.

5. Улус ажыл-агыйының бүгү адырларында чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседириниң эң чугула негелдези болза аар индустрияның бүдүрүлге черлериниң чедиишкиннинг ажылы болур деп үвени СЭКП ТК-ның Пленуму онзалап демдеглеп тур. Үлетпүр болгаш транспорт моон сонгаар чеди чыл планында көрдүнгениниң артык бедик темпилерлиг хөгжээн турар төлээде, бирги эвлчегде кара болгаш өңнүг металлдар, цемент, нефть продуктулары бүдүрер, руда, хөмүр даш, ылаңгыя коксталыр хөмүр даш, газ тывар талазы-биле онаалгалар контроль чурагайларда көрдүнгениниң мурнаан темпилиг күүсеттинген турарын чедип алыры эргежок чугула.

Машина тудуунун мурнадыр хөгжүүрү, машиналарның, аппараттарның, приборларның, механизация болгаш автоматизация хереклериниң болгаш өске-даа дерилгелернин техниктиг деңнелин бедидери техниктиг депшилгениң темпилерин дүргедедириңге болгаш чаа бүдүрүлге күчүлерин чогуур өйүнде ажыглалга киирериңге шиитпирлиг ужур-дузалыг болур. Аар үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериңге болгаш машина тудуунун заводтарынга күчүлерни ажыглалга киирип турарынга хүн бүрүнүң контролюн тургузарын, аар үлетпүрүнүң болгаш машина тудуунуң продукциязын бүдүрүп үндүрерин көвүдедириңге иштики курлавырларны тыварынче база ажыглаарынче күүсеттинген, улам улгаттырарын шартын, ажыл-агый болгаш профэвилел организацияларынга СЭКП ТК-ның Пленуму хүлээдип тур.

6. Энергетиктиг чаа күчүлерни болгаш химия продукциязын бүдүрер талазы-биле күчүлерни ажыглалга киирериңде чамдык хожудаашкыннарның барын демдеглевишаан, электростанцияларның болгаш химия заводтарының тудуунче, амгы үениң турбиналарын, кочалдарын, электри машиналарын болгаш химия дерилгелериниң чаа хевирлерин бүдүрерин таарыштыр тургузарынче база дүрген организастаарынче кичээнгейни күштелдирерин ССРЭ-ниң Күрпланынга, эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге, Электростанция министерствозунга, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге ТК-ның Пленуму хүлээтти. Энергетика тудуунуң талазы-биле чеди чыл планының онаалгаларын ажыр күүседири болгаш химия үлетпүрүн дүргени-биле хөгжүдери улус ажыл-агыйының бүгү-ле адырларына техниктиг депшилгениң баазазын быжыглаар дээрзин доктаамал удуртулга болдурар херек.

7. Чаа бүдүрүлгелернин тудуунга чаңгыс аай хевирниң технологтуг чорудулгаларын болгаш чаңгыс аай төлевиледдерни ажыглаары тудугнуң доостур хуусааларын дыка кызырар болгаш өртээн чиигедир арганы берип турар дээрзин барымдаалааш, бедик бүдүрүкчүлүг дерилгелерге болгаш комплексилиг механизациянын база автоматизацияның хереклеринге үндезилеттингеш бүдүрүлгениң кол-кол хевирлериңе чаңгыс аай хевириниң депшилгелиг технологтуг чорудулгаларын база схемаларын ажылдап кылырын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Автоматика болгаш машина тудуунун Күрүне комитединге, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң үлетпүр адырларының болгаш тудуг талазы-биле Күрүне комитеттеринге ТК-ның Пленуму хүлээдип тур. Үлетпүр бүдүрүлгелерин төлевилээрде болгаш чаартырда технологтуг дерилгелернин чаңгыс аай хевирлиг схемаларын база комплектилерин эң улуг хемчээлдин-биле ажыглаан турарын доктаадыр.

ССРЭ-ниң Күрпланы, ССРЭ-ниң Күрэкономика чөвүлели болгаш эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери тудуп турар бүдүрүлгелерге чаңгыс аай хевирниң чорудулгаларын боттандырарынга эргежок чугула комплектиниң дерилгелерин белеткээрин улус ажыл-агый планнарынга көрүп турар; үлетпүрге болгаш транспортка оларның ажылдарының дуржулгазын кыска хуусааларда нептередир төлээде, дуржулга-көргүзүүлүг, комплексилиг автоматчыткан бүдүрүлгелерни болгаш эң чаа техниканы ажыглаарынга үндезилээш төлевилээн өске-даа бүдүрүлгелериниң тудугларын дүргедедир талазы-биле хемчеглерни алыр ужурлуг. Көдээ ажыл-агый бүдүрүлгелерин комплексилиг механизастаарынга чаа машиналарны болгаш өске-даа хереклерни тургузарынче болгаш оларны бүдүрерин дүргени-биле шиңгээдип алырынче кичээнгейни күштелдирер.

8. Улус ажыл-агыйының өң чугула сорулгаларының бирээзи болза демир орук транспортун техника талазы-биле үндезин чаартырын дүргедедири, далай, хем, автомобиль болгаш агаар транспортун улам ынай сайзыраңгайжыдары болгаш амгы үениң техниктиг чепсектери-биле чепсеглээри, хоолайдамчыдылгазының транспортун дүргени-биле хөгжүдери болур деп СЭКП ТК-ның Пленуму санап тур.

Бо айыттынган ажылга кол-кол угланыышкыннар болза: демир орук транспортунга — электрижидилгениң болгаш одалгага ажылдаар тыртар күштерни нептередириниң темпилерин бедидери, шимченгир составты чаартып, поездилер шимчээшкинин башкарарынга автоматизацияны калбаа-биле хереглеп, белдирлерни болгаш станцияларны сайзырадып, демир орук шугумнарын чаартырын дүргедедип тургаш, демир оруктарның бүгү ажыл-агыйының техниктиг деңнелин чаа локомотивтерниң ажыглалдыг аргаларынга таарыштыр дүүштүрери; суг транспортунга — судноларны тударының хуусааларын, оларның өртектерин кызырары, суг адаанда чалгыннардыг теплоходтарны нептередири, порттарның аргыжылга аргаларын калбартыры болгаш суг оруунун үр болурун узадыры; автомобиль транспортунга — оонак автоажылагыйларны узуткаарын доозары болгаш машиналарны бот орулга-чарылгалыг автобаазаларга мөөнөөри, орук тудуун күштелдирери болур. Үлетпүрүнүң болгаш транспорттуң ажылдакчыларының эң чугула сорулгазы чүдүрүлге-дүжүрүлге ажылдарын механизастаары болур.

Транспортту чаартырынга эргежок чугула чаа хевириниң локомотивтерин, шимченгир составтарны, далай болгаш хем судноларын, дерилгелерни болгаш материалдарны, а ол ышкаш үлетпүрге, тудутта болгаш көдээ ажыл-агыйга тускайжыттынган автомобильдерни база кожугларны бүдүрүп бээриниң планнарының чугаа чокка күүсеттинген турарын хандырарын эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге болгаш хамаарышкан улус ажыл-агый чөвүлелдеринге саналдаар.

Транспорттуң ажылдакчылары чаа техниканы эң-не долузу-биле болгаш боттуу-биле ажыглаар, ажыглал ажылдарының хевирлерин болгаш аргаларын сайзыраңгайжыдар, поездилернин, судноларның болгаш автомобильдериниң шимчээшкинниериниң дүргенин болгаш айыыл чогун бедидер, пассажирлерни ажаарының культуразын экижидер, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүн өзүлдезиниң болгаш сөөртүлгениң бот-үнезин чиигедириниң улам бедик темпилерин хандырар ужурлуг. Локомотивтиң эзлчеглиг бригадалары ажылдап турар сөөртүлгениң узаттынган участоктарында электровозтарның болгаш тепловозтарның ажылының экономика талазы-биле бедик ажыктыын демдеглевишаан, узаттынган участоктарның болгаш демир оруктарның бүгү четкизинге локомотивтер деполарын таарыштыр хуваарының схемазын эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдериниң киржилгези-биле ажылдап кылырын болгаш бадылаарын Орук харылзаа министерствозунга болгаш ССРЭ-ниң Күрпланынга дагзыр. Моон-биле холбаштыр элээн каш локомотивтер деполарынга чаа бүдүрүлгелерни организастаарының айтырыгларын шиитпирлээр.

Чамдык демир орук шугумнарының чүк сөөртүр чүктешкизинин өскенин барымдаалааш, ам туруп турар четкилернин техниктиг чаартылгазын чорудары-биле чергелештир чаа демир орук шугумнарының тудугларын дүргедири эргежок чугула деп көөр. Чаа перспективтиг планны ажылдап кылырда чурттуң эң чугула экономика-географтыг районнарынга демир орук транспортунуң мурнадыр хөгжүүрүн көрген турарын ССРЭ-ниң Күрэкономик чөвүлелиниге, Орук харылзаа министерствозунга болгаш Транспорт машина тудуунуң министерствозунга дагзыр.

Радиорелейлиг шугумнарны болгаш демир-уладын шугумнарын тударын күштелдирер, хоорайларны болгаш көдээ черлерни телефончударының база радиожударының ажылдарын дүргедедир талазы-биле хемчеглерни алырын ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдериниге дагзыр.

9. Улус ажыл-агыйының бүгү адырларын хөгжүдери дээди болгаш ортумак өөредилгелиг тускай эртемниглерни белеткээрин улам ынай калбартыр чорукту негээр дээрзин барымдаалааш, чаа техниканың адырларынга, хамыктың мурнунда механизацияның, автоматизацияның болгаш прибор тудуунуң талазы-биле тускай эртемниглериниң шынарын бедидеринче база оларны белеткеп үндүрерин көвүдедириңче онза кичээнгейни салырын ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелиниге, ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш ССРЭ-ниң Дээди болгаш ортумак тускай өөредилге министерствозунга ТК-ның Пленуму хүлээдип тур.

Техниктиг депшилгени дүргедедириниң чугаажок негелдези болза мергежилдиг ажылчын кадрларның профессионалдыг белеткелин экижидери, ажылчы чоннарның бүдүрүлгечи мергежилин болгаш ниити билиг деннелин улам ынай бедидери болур. Ажылчын кадрларның профессионал-техниктиг өөредилгезин удуртур чорукту экижидерин, бүдүрүлгелерге, транспортка болгаш тудуг организацияларынга эр, хөрөзжен ажылчыннар бүдүрүлгеге ажылдавышаан тургаш профессионал-техниктиг эртем-билигни чедип ап болур кежээки (эзлчеглиг) профессионал-техниктиг училищелериниң четкизин калбартырын эвилелдешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларынга болгаш Министрлер Чөвүлелдеринге, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Профессионал-техниктиг өөредилге талазы-биле Күрүне комитединге болгаш улус ажыл-агый чөвүлелдеринге СЭКП ТК-ның Пленуму хүлээтти.

10. Улус ажыл-агыйынга специализастаашкынны болгаш кооперастаашкынны улам ынай хөгжүдер сорулга-биле холушкак экономиктиг районнарның хереглелдеринге адырлар аразынга ажыглаарының кылыгларын болгаш кезектерин, шуткулганы, поковтарны, таарыштырттынган белдирлерни, агрегаттарны болгаш чепсеглелдерни, канналга конструкцияларын, метизтерни, инструментини, артык кезектерни четчелештирип чыып турар специализастаттынган бүдүрүлгелерни Төпке, Уралга, Ортаакы Азияга, Сибирьге болгаш чурттуң экономика-географтыг өске-даа улуг районнарынга тургускулаар ажылды эң чоокку чылдарда доозарын ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелиниге, ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге хүлээдир.

Машина тудуунун бүгү-ле адырларына дерилгелернин, приборларның болгаш механизмнерниң рационалдыг тускай хемчээлдиг түүлдерин нептередириниң, машина тудуунун продукциязын стандартизастаарының, унификастаарының болгаш чаңгыс аай болдурарының талазы-биле хемчеглерни ажылдап кылгаш, бо айтырыглар талазы-биле саналдарын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниге киирерин ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Автоматика болгаш машина тудуунун талазы-биле Күрүне комитединге, ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Стандарттар, хемчээлдер болгаш хемчээл приборларының комитединге саналдаар.

Амгы чеди чылда үлетпүрүн кол адырларының специализастаашкынын болгаш кооперастаашкынын хөгжүдериниң планын чыл дургузунда ажылдап кылырын ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелиниге, ССРЭ-ниң Күрпланынга база ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Автоматика болгаш машина тудуунун талазы-биле Күрүне комитединге дагзыр.

Эвилелдешкен республикаларның Компартияларының ТК-лары, партияның крайкомнары, обкомнары болгаш хооркомнары бүдүрүлгени специализастаар болгаш кооперастаар талазы-биле ажыл-агый организацияларының ажыл-чорудулгазын контрольдаарын күштелдирер, чамдык удуртукчуларның экономика талазы-биле думчуун борап чыдып бээр оралдажыышкыннарын чогуур өйүнде илередир болгаш шиитпирлии-биле чайладыр ужурлуглар.

11. Тудугнуң материал-техниктиг баазазының күчүлерин дүрген хөгжүдер талазы-биле хемчеглерни алырын, цементини, демир-бетон конструкцияларны, санитар-техниктиг кылыгларны, кылыг болгаш өске-даа тудуг материалдарын бүдүрер талазы-биле бүдүрүлгелерни ажыглалга дүрген киирерин болгаш ажылдап турар ындыг бүдүрүлгелерни алгыдарын хандырып, тудугнуң ол талазы-биле хереглелдерин долузу-биле хандырарын, тудуг машиналарын болгаш механизмнерин бүдүрүп үндүрерин көвүдедирин ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелиниге, ССРЭ-ниң Күрпланынга, эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге болгаш улус ажыл-агый чөвүлелдеринге саналдаар.

Үлетпүр болгаш чуртталга тудуунга чыып эптээр демир-бетон кылыгларны бүдүрер талазы-биле күчүлерни тургузарынче онза кичээнгейни салып тургаш, тудугнуң индустриалдыг баазазын хөгжүдер талазы-биле партияның болгаш чазактың шиитпирлериниң күүселдезин контрольдаар чорукту партия болгаш профэвилел организациялары күштелдирер ужурлуг.

12. Үлетпүрге, тудутта болгаш транспортка канналганың депшилгелиг конструкциязын массалыы-биле нептередириниң улус ажыл-агый талазы-биле улуг ужур-дузалыын барымдаалааш, тудуштурган, кудуп кылган камналга чок, дарганнаан болгаш өске-даа эрги конструкцияларны канналаан конструкциялар-биле солуурунун ажылын экижидерин, канналаан конструкцияларны, машиналарның болгаш механизмнерниң үүрмек кезектериниң элевес шуткулдарын төпчүдүп белеткээринге специализастаттынган бүдүрүлгелерни болгаш цехтерни тургузарын дүргедедирин, канналга дерилгелерин, электродтарны болгаш өске-даа канналга материалдарын бүдүрерин калбартырын эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге, министерстволарга болгаш ведомстволарга саналдаар.

Үлетпүрге, тудутта болгаш транспортка канналга техниказын калбаа-биле ажыглаар сорулга-биле Украин ССР-ниң Эртемнер академиязының Электри-канналганың Е. О. Патон аттыг институдунуң бүдүрүлгелернин, эртем-шинчилел болгаш конструктор албан черлериниң канналга талазы-биле ажылдарын каттыштырып углаар, канналганың чаа аргаларын болгаш канналганың камналгалыг конструкцияларын нептередирин организастаар талазы-биле эргелерин алгыдар, ынчангаш техниканың ол адырының талазы-биле бүгү-ле хемчеглерни боттандырып чорударын контрольдаарын аңаа хүлээдир.

Мурнакчы канналга техниказын нептередириңге дуза чедирери-биле инженерлер-конструкторлардан, технологтардан болгаш бүдүрүлгениң мурнакчыларындан комиссияларны үлетпүрүнүң, транспорттуң болгаш тудутларның бүдүрүлгелериңге тургускулаарын сүмелээр.

13. Мурнакчы коллективтериниң ажылдарының дуржулгазын бүгү талазы-биле өөренириңге болгаш нептередириңге үндезилээш, бүгү-ле заводтарга, фабрикаларга, шахталарга, рудниктерге, транспортка бүдүрүлгени болгаш күш-ажылды организастаарын улам ынай сайзыраңгайжыдар талазы-биле хемчеглерни кыска хуусаа иштинде боттандыра-

(Уланчызы 3-кү арында).

Үлетпүрнү, транспортту хөгжүдер болгаш эртемниң база техниканың эң чаа чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередир дугайында

СЭКП ТК-ның Пленумунуң 1960 чылдың июль 15-те бир үн-биле хүлээп алган доктаалы

(Уланчызы).

рын эвилелдешкен республикаларның Компартияларының ТК-ларынга болгаш Министрлер Чөвүлелдеринге, партияның крайкомнарынга болгаш обкомнарынга, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге, министерстволарга болгаш ведомстволарга СЭКП ТК-ның Пленуму хүлээдип тур. Ол хемчеглер болза күүчүлерни болгаш дерилгелерни долузу-биле ажыглаарынче, бүдүрүлгелерде кызыы черлерни узуткаарынче, ажылчыннарны болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларны чөптүү-биле таарыштырып тургузарынче, бүдүрүлгелерниң структуразын улам ыңай сайзыраңгайжыдарынче угланган турар ужурлуг. Бүгү-ле участоктарның, цехтериң болгаш бүдүрүлгелериң тодаргай болгаш деңгеске ажылдаарын чедип алыры эргежок чугула, ол чорук бүдүрүлгени автоматизастаарының болгаш бүдүрүлгелериң база экономиктиг районнарның аразынга бүдүрүлге харылзааларын калбартырының үезинде онза ужур-дузалыг болур.

14. Материал-техниктиг хандырылганы организастаарын өкижидер, хандырылга болгаш саарылга аппарадында артык звеньелерни узуткаар, эвилелдиң болгаш республикаларның саарылга база хандырылга организацияларының ажылында өттүнчүр болгаш дакпырлажыр чорукту чайладыр, хандырылганың болгаш саарылганың планнарын күүседири дээш күрүне сагылга-чурумун база харыысалганы бедидер талазы-биле саналдарны эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери-биле кады ажылдап кылгаш, 1961 чылдың январь 1-ниң бетинде ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирерин ССРЭ-ниң Күрпланынга дагыр. Улус ажыл-агый чөвүлелдеринге болгаш бүдүрүлгелерге үндүрүп берип турар материал-техниктиг курлавырлар доктаатты-нган бүдүрүлге онаалгаларын күүседирин бүрүнү-биле хандырып турар ужурлуг.

15. Кол фондуларны камгалаарының, оларның соксаал чокка чаартынып болгаш сайзыраңгайжып турарының дугайында сагыш салыышкынын күштелдиреринин; план-сагындырылгалыг болгаш капитал септелгелерни организастаарында, үлетпүрде, транспортта болгаш көдээ ажыл-агыйда машиналарның, механизмнериң болгаш дерилгелериң хөделип турар парыгын артык кезектер-биле хандырарында улуг четпестерни узуткаарының эргежок чугулазынче үлетпүрнүң болгаш транспорттуң бүгү ажылдакчыларының кичээнгейин СЭКП ТК-ның Пленуму углап тур. Чуртта бо херекти өкижидер талазы-биле хемчеглерни алырын ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге ТК-ның Пленуму дагзып тур.

III.

Экономиктиг ажылдың деңнелин бедидер, үлетпүрнүң болгаш транспорттуң бүгү адырларынга шынар көргүзүглерин өкижидери дээш демиселди күштелдирер

Үлетпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарын эде организастаан соонда үлетпүр бүдүрүлгелериниң болгаш транспорттуң ажылының шынар көргүзүглери, оларның ажылчорудулгаларының экономиктиг түннелдери дыка өкижээнин СЭКП ТК-ның Пленуму демдеглеп тур. Улус ажыл-агый чөвүлелдериниң талазындан бүдүрүлге черлериниң ажылын тодаргай болгаш хун бүрү удуртуп турганы, бүдүрүлгени эргелеп башкарарынга, курлавырларны дилеп тыварынга болгаш ажыглаарынга хөй-нинти организацияларының база ажылчы чоннарның калбак массаларының идепкейлиг киржилгези бүдүрүлгениң иштики чыылдаларының өзүлдезиниң темпилерин бедидер арганы берген. 1957—1959 чылдарның дургузында үлетпүр 18 миллиардтан хөй, а транспорт — 4 миллиардтан хөй рубльдиң пландан дашкаар орулгазын алган.

Партияның XXI съездизиниң болганындан бээр өткен үениң дургузында партия болгаш ажыл-агый организациялары бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынарын бедидер талазы-биле улуг ажылдарны чоруткан. Копчуг эки продукцияларны бүдүрүп үндүрүп турар бүдүрүлге черлериниң саны көвүдээн, дыка хөй бүдүрүлге черлериниң коллективтери завод марказының алдары дээш, бүдүрүлгениң бүгү-ле шынар көргүзүглерин өкижидеринге эң чугула үүл — бүдүрүлге черииниң культуразын бедидери дээш демиселде киржип турар апарган.

Ол чедиишкиннерни демдеглевишаан, **оларның ажылының шынар көргүзүглерин улам өкижидеринге — продукцияларның шынарын бедидериниң, ооң бот-үнезин чиигедириниң болгаш чыылдаларны улгаттырарының улуг аргалары үлетпүрде болгаш транспортта бар болуп турарын СЭКП ТК-ның Пленуму өнзалап демдеглеп тур.**

Продукцияның бот-үнезин чиигедириниң болгаш ажылагыйның иштики чыылдаларының талазы-биле даалгаларны дыка хөй санныг бүдүрүлге черлериниң күүсетпейн турарын ТК-ның Пленуму өкта таарышпас деп санап тур. Дыка хөй заводтарда, фабрикаларда, шахталарда, руда казар черлерде күш-ажылдың чарыгдалдары, чиг-эттиң, оттулар үүлдүн болгаш электроэнергияның чарыгдалдары, куду шынарлыг продукцияларны бүдүрүп үндүреринден чидириглер болгаш бүдүрүкчү эвес өске-даа чарыгдалдар дыка улуг болуп турар. Алтайның, Тюменьниң, Липецкиниң, Белгородтуң болгаш өске-даа черлериниң экономиктиг районнарында шынар көргүзүглериниң талазы-биле планнарын күүсетпейн турар бүдүрүлге черлери онза хөй. Чамдык бүдүрүлге черлеринге чаңгыс хевирниң продукцияларын бүдүрүп үндүрүп турда, бүдүрүлгеге каражалыг чарыгдалдар өскелериниңдиг дыка хөй болурунуң барымдаалары ховар эвес.

Бюджеттиң азы орулгалыг заводтарның болгаш фабрикаларның күсели-биле хөренги ап турар үлетпүр бүдүрүлгелериниң ам-даа хөй санныг болуп турары социалистиг чыылдаларны улам ыңай өстүреринге улуг доктар болуп турар. Хөй-хөй бүдүрүлге черлери, конструктор болгаш шинчилел организациялары, улус ажыл-агыйының чөвүлелдери чаа техниканы тургузарда болгаш шингээдирде ооң ажыктыының, ону белеткээринге чарыгдалдарның болгаш эрги техникадан ооң артык чоруктарының экономиктиг анализин кылбайн турар. Ооң түннелинде чаа машиналарны ажыглаары дыка хөй таварылгаларда экономиктиг ажыкты бербейн турар. Эмин эртпир ырак, удур-дедир болгаш ажык чок өске-даа сөөртүлгелерни узуткаары дээн ышкаш чүктер чедиреринин бот-үнезин чиигедиринге ыңдыг улуг курлавырларны транспорттуң ажылында ам-даа сула ажыглап турар. Транспорттуң хевирлериниң талазы-биле сөөртүлгелерни шын эвес хуваганының уржуундан каражалыг чарыгдалдарның дыка улгадыышкыны болдунуп турар.

Бо четпестер үүге болуп турарыл дээрге, бистиң удуртукчу ажыл-агыйжы кадрларывыстың чамдыкы бүдүрүлгелериниң саң-хөө ажыл-агый чорудулгаларын ханызы-биле анализтевейн, шынар көргүзүглерин өкижидериниң курлавырларын илеретпейн, күш-ажыл болгаш материалдыг [illegible]

гыы өкижидилгени негеп турар. Күштүг болуп турар нормачижектериң хөй санныы бүдүрүлгениң амгы деңнелинге дүүшпейн турар болгаш камналганың корум-чурумун боттандырарынга идиг бербейн турар. Мөөңнеп садар өртектер болгаш тарифтер база-ла дыка эргижирээн. Бүдүрүлгени сайзыраңгайжыдары-биле болгаш ону чаа техника-биле чепсегээни-биле холбашкан сөөлгү чылдарда болган өскерлиишкиннерни оларның дыка хөй кезии тодаратпайн турар, бүдүрүлгениң боттуг чарыгдалдарынга дүүшпес апарган.

Дыка хөй бүдүрүлгелер, эң ылангыя ус-тывыш кооперацияның болгаш чер-чер үлетпүрүнүң бүдүрүлгелери куду бүдүрүкчү культуралыг, стандарттыг болгаш техниктиг негелделерге, ажылдың хуусаазының, кылыының болгаш шын болурунуң талазы-биле доктаатты-нган чергезинге дүүшпес продукцияны бүдүрүп үндүрүп турар. Бүдүрүлге черлериниң болгаш улус ажыл-агый чөвүлелдериниң чамдык удуртукчулары планның сан көргүзүглерин күүседирин сүрер дээш продукцияның шынарын бедидер болгаш ассортиментизин калбартыр сорулганы көрбейн барып, эрги хевирниң продукцияларын бүдүрүп үндүреринге эптежип, улуг болгаш эвээш бүдүрүкчүлүг машиналарны, станоктарны болгаш дериг-херекселдерни кылып турарының үезинде металлдың болгаш өске-даа материалдарның чарыгдалын эвээжедириниң дугайында сагыш салбайн турар.

1. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң дүрген болгаш чайгылыш чок бедиишкини, социалистиг чыылдаларның бедик темпизи болза бистиң чуртувустуң бурунгаар шимчээшкинин дүргедедириниң, улус ажыл-агыйын улам ыңай өөдүреринин болгаш совет улустуң амыдырал деңнелин бедидериниң шиитпирлиг үүүлү болур дээрзинге СЭКП ТК-ның Пленуму кичээнгейин угландырып тур.

Чондан үндүрүг тырттарын чоорту сөксадып, күрүне чээлилерин үндүрерин сөксадып турар болгаш социалистиг ажыл-агыйның чыылдалары бүдүрүкчү күштерни улам ыңай хөгжүдериниң болгаш совет кижилериң чаагай чоруун бедидериниң карачаңгыс үнер дөзү болуп бар чыдар амгы байдалдарда үлетпүрнүң болгаш транспорттуң ажылынга шынар көргүзүглерин өкижидери дээш демисел онза ужурдузалыг болуп турар.

Капитал салыышкыннарын, күш-ажылчы болгаш материалдыг курлавырларны эң-не ажыктыг кылдыр ажыглаарын, продукцияның чаңгыс хемчээлинге ниитиниң күш-ажылынын чарыгдалын эң хөй-биле кызырарын чедип албышаан, улус ажыл-агыйының бүгү ажылдарынга экономиктиг көргүзүглерни өкижидериниң талазы-биле ажылды күштелдиреринин, бот орулга-чарылга, орулгалыг чорук, өртек, орулга болгаш рубль-биле хыналда ышкаш ыңдыг экономиктиг аргаларны улам долузу-биле ажыглаарының эргежок чугулазын партия, ажыл-агый болгаш профөвилел организацияларынга ТК-ның Пленуму сүмелеп тур.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң бот-үнени чиигедириниң болгаш чыылдаларның талазы-биле планнарын күүсетпейн турар бүдүрүлге черлеринде ажыл-херектиң байдалын ыяк тодарадырын, оларның хожудап турарының чылдаганнарын илередирин, шупту бүдүрүлге черлериниң бүгү шынар көргүзүглериниң талазы-биле планнарын болгаш күрүне мурнунга сан-хөө хүлээлгелерин күүседирин хандырар хемчеглерни ажылдап кылгаш, боттандырарын эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-ларынга болгаш Министрлер Чөвүлелдеринге, партияның крайкомнарынга болгаш обкомнарынга, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге, министерстволарга болгаш төп албан черлеринге хүлээдир.

2. Кол болгаш эргилде фондуларын улам ажыктыг кылдыр ажыглаарынга, херектиг ассортиментилиг болгаш бедик шынарлыг продукцияны бүдүрүреринге, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринге, продукцияның бот-үнезин чиигедиринге бүдүрүлге черлериниң болгаш улус ажыл-агый чөвүлелдериниң сонуургалын бедидерин барымдаалап тургаш, күрүне планының көргүзүглерин улам өкижидериниң талазы-биле, а ол ышкаш районнарның ажыл-агыйының комплексилиг хөгжүлдезин планнаарын өкижидериниң талазы-биле саналдарны эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери база министерстволар-биле кады ажылдап кылгаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге 1961 чылдың март 1-ге чедир киирип келирин ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелинге, ССРЭ-ниң Күрпланынга, ССРЭ-ниң Эртемнер академиязынга болгаш ССРЭ-ниң ТСЭ-ге дагзыр.

Үлетпүрнүң адырларының болгаш районнарының талазы-биле бүдүрүлге харылзааларын өөренип көргеш, оларның эң-не ажыктыын тодарадырын, экономиктиг районнарның бүдүрүкчү специализастаашкының болгаш күш-ажылдың ниити хуваалдазынга үндезилээш экономиктиг районнарның иштинге үлетпүрнү специализастаарының болгаш кооперастаарының ажыктыг хевирлерин ажылдап кылырын база оларны моон соңгаар улус ажыл-агыйын планнаарынга барымдаалаар үндезин болдурарын ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелинге дагзыр.

3. Материалдыг курлавырларның чарыгдалдарын нормаларын, а ол ышкаш улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга саарылга хөрөңгилерин база баран-материалдыг үнелиг үүлдериниң артыкшылдарын нормаларын үндезини-биле өкижидериниң талазы-биле хемчеглерни эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдериниң, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин үлетпүрнүң база тудугунуң адырлар аайы-биле Күрүне комитеттериниң, ССРЭ-ниң министерстволарының болгаш төп албан черлериниң киржилгези-биле 6 ай хуусааның иштинде ажылдап кылгаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Күрпланынга дагзыр. Натуралдыг болгаш өртек-үне балансыларын, эң ылангыя дериг-херекселдериң балансыларын ажылдап кылырының практиказын калбартыр.

Өртектер продукцияларны бүдүреринге чарыгдалдарга ылаптыг дүгжүп, үлетпүрнү улам ыңай хөгжүдеринге эргежок чугула чыылдаларны хандырар болурун барымдаалааш, бүдүрүлгениң чепсектеринге болгаш херекселдеринге мөөңнеп садар өртектерни эде көөрүн 1961 — 1962 чылдарда боттандырары эргежок деп хүлээп көөр.

Бүдүрүлгениң чепсектеринге болгаш херекселдеринге мөөннеп садар чаа өртектерни доктаадырының методиктиг үндезиннерин ажылдап кылырын болгаш ССРЭ-ниң Сан министерствозу-биле кады бо айтырыг талазы-биле саналды ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Күрэконом чөвүлелинге дагзыр.

4. Төлевилелдериниң, машиналарның конструкцияларының болгаш дериг-херекселдериниң, техниктиг чорудулгаларның шынар деңнелин бедидери дээш, бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынарын өкижидери болгаш ооң ассортиментизин калбартыры, бүдүрүлгениң культуразын бедидери дээш бүдүрүлге черлериниң, конструктор бюроларының, эртем-шинчилел болгаш төлевилел организацияларының удуртукчуларының харыысалгазын бедидерин эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-ларынга болгаш Министрлер Чөвүлелдеринге, улус ажыл-агый чөвүлелдеринге болгаш төп албан черлеринге СЭКП ТК-ның Пленуму хүлээдип тур. Завод марказының алдары дээш, технологтуг корум-чурумнарның кандыг-даа хевирлиг хажыдыышкыннарынга болгаш техниктиг негелделерни үреэринге удур шиитпирлиг демиселди чорудары эргежок чугула.

Үлетпүрнүң чиг-эдиниң тывыжының болгаш сөөртүлгезиниң техниктиг өкижидилгезинче, ону белеткээрин болгаш байлакшыдарын өкижидеринче онза кичээнгейни угландырары чугула, ол чорук кол фондуларны улам-на ажыктыг кылдыр ажыглаар, продукцияның шынарын бедидер болгаш чиг-эт курлавырларының база бүдүрүлге күүчүлериниң амдаа болдунуп турар улуг чидириглерин болдурбазынга идиглиг болур.

Бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның ассортиментизинин болгаш ооң шынарын бедидериниң талазы-биле планныг даалгаларны күүсеткенин бүдүрүлгелериниң база тудугларының ажыл-агыйжы чорудулгаларын үнелеп көрүп болгаш социалистиг чарыштың түннелдерин үндүрүп турар үеде эң чугула көргүзүг болурун доктаадыр.

Чүгле кончуг эки шынарлыг продукцияларны бүдүрүп үндүрерин чедип алган мурнакчы бүдүрүлге черлериниң эгелээшкинин СЭКП ТК-ның Пленуму үүлдүгүнүмүшаан, деткип турар болгаш ол үнелиг дуржулганы калбаа-биле нептередирин сүмелеп тур.

Ол дерилгелерни эргежок чугула санныг кылдыр бүдүрерин чыл санының улус ажыл-агый планнарынга баш удур көрүп тургаш, контроль чорудулгаларын механизастаарының болгаш автоматчыдарының талазы-биле ажылдарны күүседиринге эргежок чугула контроль-хемчээшкин приборларының болгаш автоматтарының номенклатуразын база хереглелин эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери-биле кады тодарадырын ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң автоматчыдылга болгаш машина тудуушкунунуң талазы-биле Күрүне комитединге дагзыр.

Бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынарын өкижидер херекке стандарттарның болгаш техниктиг негелделериниң ролюн бедидерин барымдаалааш, улус ажыл-агыйынга стандарттаашкынны өкижидериниң дугайында саналды эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдери-биле кады ажылдап кылгаш, 1960 чылдың ноябрь 1-ге чедир ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында стандарттар, хемчег болгаш хемчээшкин приборларының Комитединге сүмелээр.

IV.

Улус хереглелиниң бараннарын бүдүрерин бүгү хемчеглер-биле калбартыр, совет кижилериң соксаал чок өзүп турар хереглелдерин улам долдур хандырар

СЭКП-ниң XXI съездизи улустуң чаагай байдалының дугайында сагыш салыышкынны Коммунистиг партияның болгаш Социалистиг күрүненің дээди хоойлузу кылдыр көрбүшаан, чурттакчы чоннуң кижи санынга онаалтыр үлетпүр болгаш көдээ ажыл-агый продукцияларын бүдүрериниң талазы-биле эң-не сайзыраңгай капиталистиг чурттарны төөгүлүг кыска хуусаада өртер сорулганы салган.

Ленинчи чиңгине шугумну хажык чок чорудып, аар үлетпүрнү бедик темпилер-биле хөгжүдүп, көдээ ажыл-агыйның күштүг көдүрлүүшкүнүн хандырып тургаш, Коммунистиг партия болгаш ооң ленинчи Төп Комитеди ажылчы чоннарның өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг хереглелдерин улам долузу-биле хандырарынче, ажылчыннарның, тараачыннарның болгаш интеллигенцияның чаагай байдалын улам ыңай бедидеринче угланган улуг-улуг хемчеглерни сөөлгү чылдарның дургузында ажылдап кылган болгаш боттандырып чоруткан. Эрткен 7 чылдарның дургузында бистиң чуртувуста ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның боттуг орулгалары 45 хуу, а тараачыннарның орулгалары— 64 хуу көвүдээн. Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары эки чемненир, бедик шынарлыг болгаш чараш хептерни, идиктерни, мебельди, телевизорларны, радиоприемниктерни база культура-амыдыралга херектиг болгаш бажың иштиниң хереглелиниң өске-даа бараннарын хөйну садып алыр апарган.

1953 чыл-биле деңнээрге 1959 чылда чоннуң кижи бүрүзүнге онаалтыр хереглелди саналарга: пөске—22 хуу, идикке—40, чигирге—35, эштке болгаш чаргга—30, сүтке болгаш сүт продуктуларынга—39, чуургаларга—46, балык болгаш балык продуктуларынга—29 хуу өскен.

Чеди чылдың контроль чурагайларынга дүүштүр чиик болгаш аъш-чем үлетпүрүн улам ыңай хөгжүдериниң калбак программазы боттанып турар. Пөс-таавы үлетпүрүн дүрген хөгжүдерин айыткан болгаш пөстү, трикотаж кылыгларын база өске-даа пөс-таавы продукциязын кылып үндүрер талазы-биле чеди чылдың онаалдазын хуусаа бетинде күүседирин хандырар хемчеглерни 1959 чылда СЭКП ТК-ның июнь Пленуму ажылдап кылган. Улустуң хереглел бараннарын үндүрерин көвүдедиринге чиг-эттиң аажок улуг үнер дөстери болза химия волокнолары, пластиктиг массалар болгаш 1958 чылда СЭКП ТК-ның май Пленумунуң шиитпиринге дүүштүр кылып үндүрерин көвүдедип турар өске-даа синтетиктиг материалдар болур. Бо чылын чуртка 8 миллиард вагон метр хире пөстерни (6 миллиард ажыг дөрбелчин метр), азы Францияны, Англияны болгаш Барыын Германияны катай алырга, оларның бүдүрүп турарындан хөйну кылып үндүрер.

Чигир үлетпүрүнүң ажылдакчылары эрткен чылын келир 5 чылда көрдүнгенинден хөй чаа бүдүрүлге күүчүлерин ажыглалга киргген болгаш 6 миллион тонна чигирни ажылдап кылганнар. Картофельден, жүкурузадан, ногаалардан, чимистерден болгаш виноградтан аъш-чем продуктуларын бүдүрери калбарып турар. Соодукчуларны, хеп чуур болгаш даараныр машиналарны, телевизорларны, пластиктиг массалардан болгаш синтетиктиг материалдардан кылган кылыгларны болгаш чонга өске-даа бараннарны кылып үндүрери көвүдеп турар. Амыдырал хандырылгазының бүдүрүлгелериниң саны өзүп турар.

Чонга херектиг бараан бүдүрүлгезиниң хөгжүлдезинде улуг чедиишкиннерни демдеглевишаан, СЭКП ТК-ның Пленуму ооң-биле кады чамдык партия, совет болгаш ажыл-агый организациялары бо херекче чогуур кичээнгей салбайн, чиик, аъш-чем болгаш мебель үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниң бүдүрүлге күүчүлерин калбартыр дугайында четпес сагыш салып турар деп санап тур. Улус ажыл-агый чөвүлелдери чаа кылыгларны шинчээдип албайн турарының база культура-амыдыралга херектиг болгаш ажыл-агый херекселиниң эң чугула негелделиг бараннарын бүдүрүп үндүрерин янзы-бүрү чылдактар-биле сөксадып турарының фактылары бар. Амыдырал хандырылгазын организастап турары чоннуң өзүп турар негелделеринге ам-даа четпейн турар. Ажылчы чоннар болза чамдык хептерни чогуур өйүнде даарадып, септедип, химиктиг үүлдериниң дузазы-биле аштадып болгаш бастырып база идиктерни, радиоприемниктерни, телевизорларны, соодукчуларны болгаш ооң-даа өскелерни септедип ап шыдавайн турар.

Амгы үеде чеди чыл планының онаалдаларын чедиишкиннинг долдур болгаш ажыр күүседип турарының өчызында пөстерниң, трикотаж болгаш даараглыг кылыгларның, идик-

терниң, аъш-чемниң болгаш өске-даа бараннарның бүдүрүлгезин улам дүрген калбартырынга, чоннуң өзүп турар хереглелин долузу-биле хандырарының сорулгаларын мурнунда планнаттынганындан кысса хуусаада күүседиринге чогуур байдалдар тургустунуп турар. Ол сорулга-биле пөс-таавы болгаш идик үлетпүрүн, ооң чиг-эт болгаш машина тудуушкун баазазын хөгжүдеринге немелде чыылдаларның күсели-биле, контроль чурагайларда көрдүнген хемчээлдерден ажыр, 25—30 миллиард рубль капитал салыышкыннарны тускайлап үндүрер.

1. СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң ажылдап кылганы база ССРЭ-ниң Дээди Совединиң бешки сессиязынга эш Н. С. Хрущевтуң илеткелинге айыткан улустуң хереглел бараннарының бүдүрүлгезин дүрген хөгжүдериниң программазын боттандырар дугайында саналдарны үүлдүг деп көрбүшаан, улустуң хереглел бараннарының бүдүрүлгезин улам ыңай калбартыр талазы-биле тодаргай хемчеглерни ажылдап кылырда тускайлап үндүрген немелде акша-хөренгилерни шын ажыглаарын болгаш аажок улуг политиктиг болгаш күрүне ужур-дузалыг ол сорулганы чугаажок шиитпирлээрин ССРЭ-ниң Күрэкономика чөвүлелинге, ССРЭ-ниң Күрпланынга база эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге СЭКП ТК-ның Пленуму дагзып тур.

2. Улустуң хереглел бараннарын бүдүрүп үндүрерин көвүдериниң болгаш ажылчы чоннарның амыдырал хереглелдерин хандырарының хөрөңге бар четпестерни узуткаарын партия, совет болгаш ажыл-агый организацияларынга СЭКП ТК-ның Пленуму сүмелеп тур. Чиик, аъш-чем болгаш мебель үлетпүрүнүң чаа бүдүрүлгелериниң тудуушкунунче, бар турар бүдүрүлгелерни чаарты дериирринче, кылымал волокнолар болгаш алгы-кеш соодукчуларын, бедик шынарлыг будуктарны болгаш хевир киирер материалдарны бүдүрерин калбартырынче эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-лары, республикаларның Министрлер Чөвүлелдери, облкүүскомнар болгаш крайкүүскомнар, улус ажыл-агый чөвүлелдери кичээнгейни күштелдирер ужурлуг. Республика, область, экономиктиг район бүрүзүнге машина тудуунун, металлургияның, электротехниканың, химияның болгаш үлетпүрүнүң өске-даа адырларының бүдүрүлгелерин чонга эргежок чугула кылыгларны бүдүреринге бүгү болдунар шаа-биле ажыглаан турар төлээде, совет кижилериң хереглелдерин улам долузу-биле хандырары чер-черде партия, совет болгаш ажыл-агый органнарының доктаамал сагыш салыр үүлү болган турар кылдыр ажыл-херекти ынчаар организастаары эргежок чугула. Садыгның, ниитиниң чемненилгезинин, амыдырал хандырылгазының бүдүрүлгелериниң четкилерин калбартырынче болгаш оларның ажылын өкижидеринче угланган хемчеглерни алыр.

Амыдырал хереглелиниң машиналарын — автомобильдерни, хеп чуур машиналарны, бок-хир арыглаар болгаш өске-даа хевирлериниң техниказын ниитиниң хевири-биле ажыглаарын хөгжүдеринге СЭКП ТК-ның Пленуму онза кичээнгейни салып тур. Бо сорулга-биле амыдырал техниказының хөлезилеп ажыглаар черлерин тургузар болгаш оларның ажылчорудулгазын өкижидер талазы-биле ажылды уламчылаар.

3. Бүдүрүлгениң планнаашкынынга база чиик болгаш аъш-чем үлетпүрүнүң бүдүрүлгелеринге дерилгелериниң хуваалдаанга корум-чурумну, үлетпүрнүң ол адырларының бүгү тудуп турар объектилериниң ол үүлдерге хереглелин долузу-биле хандырарын барымдаалап тургузарын, дериглер белеткээр заводтарны материал-техниктиг курлавырлар-биле хандырарын, мебель бүдүрүлгелериниге амгы үениң дерилгелерин кылып үндүреринге элээн каш машина тудуушкун заводтарын эң чоокку 2—3 чылда специализастаар ажылды чорударын ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдеринге дагзыр. Бар турар бүдүрүлге күүчүлерин эң дээре ажыглаар болгаш культура-амыдырал хереглелиниң база ажыл-агый херекселдериниң бараннарын бүдүрүп үндүрер чаа специализастаан цехтерни организастаар талазы-биле, а ол ышкаш садыг бүдүрүлгелеринге хереглээр автоматтарны бүдүрерин хөгжүдер талазы-биле хемчеглерни ажылдап кылыр болгаш боттандырар.

4. Эвээш чарыгдалдар-биле бүдүрер болгаш садып саарар калбак ассортиментилиг бараннарга чоннуң хереглелдерин

(Төнчүзү 4-кү арында).

Үлетпүрнү, транспортту хөгжүдер болгаш эртемниң база техниканың эң чаа чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередир дугайында

СЭКП ТК-ның Пленумунуң 1960 чылдың июль 15-те бир үн-биле хүлээп алган доктаалы

(Төнчүзү).

эң долу болгаш бүгү талалыг хандырарының эрге-ажыктарынга дүүштүр, улустуң хереглел барааннарынга чоннуң негелдезин кичээнгейлиг болгаш бүгү талалыг өренип көөрүн, чаз бүдүш-шынарлыг болгаш чараш пөстерни, хептиң, идиктиң база трикотажтың үлегер майыктырын, культура-амыдырал хереглелиниң болгаш ажыл-агый херектелдериниң эң сайзырааңгай кылытларын кылып үндүреринге бүдүрүлгени дүргеп эде тургузарын, чоннуң садып албайн турар барааннарын бүдүрерин өй-шаанда соксадырын үлетпүр черлериниң, улус ажыл-агый чөвүлелдериниң, план болгаш садыг органнарының бүгү удуртукчуларындан СЭКП ТК-ның Пленуму негеп тур.

5. Үлетпүр бүдүрүлгелериниң коллективтериниң бүдүрүп үндүрүп турары улустуң хереглел барааннарының ассортиментизин экижидеринге оларның материалдыг сонуургалын бедидер сорулга-биле өртектер болза барааннарны белеткээринде хөй күш үнер чорукту болгаш чоннуң негелдезинде өскерлиишкиннерни өң долузу-биле илереткен турар төлээде, барааннарга мөөнеп садар өртектерни доктаадырының болгаш үүрмектеп садар өртектерни өскертириниң практиказын экижидер дугайында саналдарын эвилелдешкен республикаларның Министрлер Чөвүлелдериниң киржилгези-биле үш ай хуусаада ажылдап кылгаш, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинге киирип келирин ССРЭ-ниң Күрпланынга болгаш ССРЭ-ниң Саң министерствозунга дагзыр. Өртектерни көөрү-биле болгаш бадылаары-биле холбашкан айтырыгларны оперативтиг шиитпирлээринче кичээнгейни салыр.

V.

Партия организацияларының үлетпүрнү болгаш транспортту удуртурун үргүлчү экижидер

Чеди чыл планын боттандырарынга чедип алдынган чедиишкиннер үлетпүрге, тудугга болгаш транспортка партийжи удуртулганың деңнелиниң бедээниниң дугайын херечилеп турар дээрзин СЭКП ТК-ның Пленуму сеткил ханыышкын-биле демдеглеп тур. Партия организациялары бүдүрүлгелериниң ажылынче хандыр кирип, техниктиг депшилгениң, продукция бүдүрүп үндүрерин көвүдериниң болгаш ооң шынарын экижидериниң айтырыглары-биле элээн тодаргай ажылдап турар апарган. Администрацияның ажыл-агыйжы ажыл-чорудулгазынга контрольду боттандырар талазы-биле партия эге организацияларында тургустунган комиссиялар чогаадыкчы инициативаны өстүреринге, адаандан өрү хөй-ниитиниң идепкейлиг контролюнга коммунистерни болгаш партия кежигүнү эвестерни хандыкшыдарынга, сагылга-чурумну улам ыңай быжыглаарынга база күрүне планнарын күүседир дээш, чаа техниканы нептередир болгаш шингээдип алыр дээш бүдүрүлгелер удуртукчуларының харыысалгазын бедидеринге идиг берип турар. Партия, профэвилел болгаш комсомол организациялары массалар ортузунга организакчы болгаш политиктиг ажылды экижиткен, чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш социалистиг чарышты калбаа-биле нептереткен. Коммунистиг күш-ажылдың коллективтериниң болгаш шалыпчыларының патриотчу шимчээшкини улам-на калбарып турар.

Ынчалзажок чер-черниң хөй-хөй партия органнары болгаш партия эге организациялары техниктиг депшилгени дүргедир болгаш үлетпүрнүң база транспорттың ажылының шынар талазы-биле көргүзүглерин экижидер дугайында партияның директиваларын амыдыралга боттандырар дээш демиселди четпес чүткүлдүг чорудуп, бүдүрүлге планнарын күүсетпейн турар бүдүрүлгелерниң удуртукчуларынга чогуур негелдени кылбайн турар, күрүненин сагылга-чурумун үрээр чоруктарның болгаш тус черниң кызыы эрге-ажыктарын барымдаалаар чоруктарның илерээшкиннериниң фактыларын чамдыкта өй-шаанда болгаш чидин-биле үзе шаплайн турар.

Ам, бүгү совет улус чеди чыл планын хуусаа бетинде күүседир дээш чүткүлдүг демисежип, улус ажыл-агыйы аажок улуг хемчээлдерде мурнакчы техника-биле чепсегленип турда, ажыл-агый тургузуушкунунуң практиктиг сорулгаларын шиитпирлээринге партия организацияларының ролю улам-на өзүп турар. Партия организациялары болза үлетпүрнүң, тудугнуң болгаш транспорттың ажылының айтырыглары-биле ханы, тодаргай, ажыл-херекти билири-биле ажылдаар, консерватизмге болгаш хожудангай чорукка удур шиитпирлиг демисежир, бүдүрүлгениң чаартыкчыларын, мурнакчыларын бүгү хемчег-биле деткиир болгаш оларның дуржулгазын калбаа-биле нептередир ужурлуг.

1. Массаларның ортузунга организакчы болгаш политиктиг ажылды улам-на калбак нептередирин, ажылчы чоннарның чеди чыл планының онаалгаларын хуусаа бетинде күүседиринче, техниктиг депшилгениң темпилерин улам ыңай дүргедиринче, үлетпүрнүң болгаш транспорттың ажылының шынар талазы-биле көргүзүглерин экижидеринче угланган өзүп турар идепкейин болгаш инициативазын баштаарын эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-ларынга, партияның крайкомнарынга, обкомнарынга, хооркомнарынга болгаш райкомнарынга, партия эге организацияларынга хүлээдир.

Партия организацияларының бүгү организакчы ажыл-чорудулгазының кол утказы партияның болгаш чазактың шиитпирлерин чугаажок күүседирин хандырары болур ужурлуг. Ажылга бүдүштүг, тодаргай болгаш сорук чүткүлдүг болурунуң дугайында, шиитпирлернин күүселдезин хынаар дугайында, массалар-биле партияның харылзааларын быжыглаар дугайында В. И. Ленинниң айтыышкыннарын үргүлчү удуртулга болдурары эргежок чугула. Партия органнары бүдүрүлгениң техниказын болгаш экономиказын мергежилдиг тодарадып билир, кадрларны билдилиг шилип алыр болгаш таарыштыр тургузар, ажылдың уг-шиин болгаш аргаларын үргүлчү сайзырааңгайжыдар, коллектив бүрүзүнге чогаадыкчы күш-ажылдың болгаш бүдүрүлгечи көдүрүлүшкүннүң байдалын тургузар хүлээлгелиг. Райкомнарның, хооркомнарның, обкомнарның болгаш эвилелдешкен республикаларның компартияларының ТК-ларының ажылдакчылары ажылчыннар-биле, инженер-техниктиг ажылдакчылар-биле болгаш албан-хаакчылар-биле хөй харылзажыры болгаш сүмележири, Партияның болгаш Чазактың шиитпирлерин оларга тайылбырлап бээри чугула.

Күрүне планнарын күүседири дээш, эртемнин, техниканың болгаш мурнакчы дуржулганың эң чаа чедиишкиннерин бүдүрүлгеге нептередири дээш партия органнары үлетпүрнүң болгаш транспорттың удуртур кадрларына негелдени бедидер, оларны партияның болгаш күрүненің сагылга-чурумун эң шыңгыы сагыырының, даасхан херекте бедик харыысалгалыг болгаш четпестерни эптеш чок көөрүнүн ёзуунга кижизидер ужурлуг. Ооң-биле чергелештер ажылагый органнарының болгаш оларның удуртукчуларының ажылына партия комитеттериниң ажык чок чаглахтаашкынының, солуушкунунуң, аар-саар холгаарлаашкынының фактыларын шиитпирлиг чайладыр херек.

Үлетпүрнү болгаш транспортту удуртур талазы-биле боттарының бүгү ажыл-чорудулгазынга партия комитеттери партияның эге организацияларынга даяныр, оларның идепкейин үргүлчү бедидер, оларга улуг бот-тускайлаң чорукту бээр, инициативаны калбартыр, бүдүрүлгеге оларның организакчы ролюн бедидер ужурлуг. Бүдүрүлгелериниң админстрациязының ажыл-чорудулгазы дээш контроль талазы-биле партия эге организацияларының комиссияларының ажылын бүгү хемчеглер-биле деткиири болгаш углап-башкарары, ол херекте эки дуржулганы, а ол ышкаш бүдүрүлгелериниң чедиишкинниг ажылдаары болгаш техниктиг депшилге дээш демиселге хөй-ниитиниң киржилгезиниң чаа хевирлерин түүнээри болгаш нептередири эргежок чугула.

2. Социалистиг чарышты удуртур чоруқту экижидерин, ону бүгү хемчег-биле калбартырын, ажылчы чоннарның алган хүлээлгелерин күүседиринге таарымчалыг байдалдарны тургузарын, чарыштың түүнелдерин үргүлчү үндүрерин болгаш ооң калбак сураглыг болурун хандырарын партия, профэвилел, комсомол болгаш ажыл-агый организацияларынга ТК-ның Пленуму саналдап тур. Экономиктиг рэйоннарның аразынга чарышты идепкейлиг деткиир. Бүдүрүлгениң мурнакчы коллективтериниң болгаш чаартыкчыларының дуржулгазын өөрениринче, пропагандалаарынче болгаш нептередиринче онза кичээнгейни салыр, хожудап турар бүдүрүлгелерге, цехтерге, бригадаларга, тус-тус ажылчыннарга дузаны көргүзер болгаш оларны мурнакчыларның деңнелинге чедир көдүрер. Ол сорулганы шиитпирлээринге эң чугула чепсек болза Валентина Гаганованың болгаш ооң хөй санныг салгакчыларының патриотчу эгелээшкинин нептередири болур.

Коммунистиг күш-ажылдың коллективтериниң болгаш шалыпчыларының шимчээшкинин улам ыңай хөгжүдер дугайында үргүлчүнүң сагыш салыышкынын илередири, оларның киржикчилериниң хүрээлеңин көвүдедири, ону ёзулуг бүгү улустуң кайгамчыктыг шимчээшкини кылыры эргежок чугула. Коммунистер, комсомолчулар ол шимчээшкиннің бирги одуругларына чоруур болгаш күш-ажылды коммунистиг ёзу-биле көөр талазы-биле боттарының үлегерин көргүзер ужурлуг.

3. Үлетпүрнү болгаш транспортту хөгжүдер талазы-биле сорулгаларны шиитпирлээринге профессионал эвилелдериниң ролюн улам ыңай бедидериниң эргежок чугулазынче партия организацияларының кичээнгейин угландырар. Профэвилел организациялары бүдүрүлгени өргелеп башкарарынга, бүгү ажылчыннарны болгаш албан-хаакчыларны кызыырган ажыы хүнүнче шилчидерин 1960 чылда доозар болгаш ажыл төлевирин чурумчудар талазы-биле хемчеглерни амыдыралга чедиишкинниг чорударынга киржир талазы-биле оларга берген эргени боттандырарынга улуг инициативалыын болгаш чүткүлдүүн илередир ужурлуг. Профэвилелдери болза бүдүрүлгеге күш-ажылдың камгалалының болгаш техниканың айыыл чок чоруунуң байдалынга контрольду күштелдирер, ажылчы чоннарның культура-амыдырал хандырылгазының дугайында хүн бүрү сагыш салыр хүлээлгелиг.

4. Эң чаа техниканы, билиглерни болгаш культураны шингээдип алыр дээш, металлургия, химия, нефть, газ үлетпүрүнүң болгаш демир орук транспортунун эң чугула тудугларын тударын дүргедедир дээш аныяктарның массалыг шимчээшкининиң онза чугула ужур-дузалыын СЭКП ТК-ның Пленуму демдеглеп тур. Цемент үлетпүрүн болгаш каңналга бүдүрүлгезин хөгжүдеринге шефтээшкинни организастаар талазы-биле комсомолдун инициативазын ТК-ның Пленуму үүлдүгзүнүп тур.

Партия, ажыл-агый болгаш комсомол организациялары хөй-ниити бүдүрүлгезинге аныяктарны улам идепкейлиг киириштирери, бүдүрүлгечи профессияларны эң дүрген шиитпирлээринге, өөредилгени бүдүрүкчүлүг күш-ажыл-биле шын холбаштырарын чедип алырда оларга дуза көргүзери эргежок чугула.

5. Хожудап турар бүдүрүлгелерни мергежилдиг кадрларбиле быжыглаар талазы-биле СЭКП-ниң XXI съездизиниң салган сорулгазын шиитпирлээр чоруқту дүргедедирин, бүдүрүлгениң хожудап турар черлеринче дуржулгалыг удуртукчуларның шилчиишкинин деткиирин, удуртур албан-дужаалдарже аныяк, арга-мергежилдиг гускай эртемниглерни улам дидим депшидерин партияның бүгү органнарынга дагзыр. Бүдүрүлге, цех бүрүзүнүң бажында экономиканы, чаа техниканы болгаш бүдүрүлгени амгы үеде организастаарын эки билир эрес-калпшагай удуртукчу турарын хандырар.

Партия организациялары болза үлетпүрнүң болгаш транспорттың кадрларының ажыл-ишчи мергежилин бедидер дугайында, эртемнин болгаш чаа техниканың, бүдүрүлгениң экономиказының талазынга билиглерин байдыып алырда оларга таарымчалыг байдалдарны тургузып бээр дугайында үргүлчү сагыш салыр ужурлуг. Чаа техниканы нептередириниң планнарын чогаадырының үезинде ол планнарны күүседирин хандырар ажылчын кадрларны белеткээр болгаш оларның мергежилин бедидер талазы-биле хемчеглерни хары угда ажылдап кылыр болгаш боттандырар херек.

6. Үлетпүрнү болгаш тудугну эргелеп башкарарынга улус ажыл-агыйының чөвүлелдериниң улуг болгаш чаагай ролюн демдеглевишаан, ооң-биле кады ТК-ның Пленуму улус ажыл-агыйының чөвүлелдериниң ажыл-чорудулгазын экижидер, эргелел аппарадының структуразын бөлүүнчүдер болгаш ону чиигедир талазы-биле ажылды үргүлчүлээрин партия болгаш совет органнарга хүлээдип тур. Улус ажыл-агыйының чөвүлелдериниң удуртур ажылдакчылары, тускай эртемниглери шуут бүдүрүлгелерге организакчы ажыл-биле хөй ажылдаар, бүдүрүлгени сайзырааңгайжыдарда оларга дузалаар ужурлуг. Бүдүрүлгелериниң сонгаарлаттынмас хереглелдерин шиитпирлээр чоруқту улус ажыл-агыйының чамдык чөвүлелдери канцеляржы-бюрократтыг көөрүнүң бар фактыларын сый шавары, бүдүрүлгениң ажылдакчылары чөвүлел хуралларга болгаш хуралдаашкыннарга, чүүл-бүрү тайылбырларны болгаш медээлерни тургузарынга хөй үе-шакты чарыгдаар ужурга таваржып турар практиканы чайладыры эргежок чугула.

7. Чеди чыл планының онаалгаларын чедиишкинниг күүседиринге массалар ортузунга политиктиг ажыл бирги чергениң ужур-дузалыг болур деп ТК-ның Пленуму санап тур. Партия, профэвилел, комсомол организациялары масса-политиктиг ажылды амыдырал-биле, үлетпүрнү болгаш транспортту күүлүг көдүрериниң, техниктиг депшилгени дүргедириниң практиктиг сорулгаларын шиитпирлээри-биле сырый харылзаштырарын чүткүлдүг хандырар ужурлуг. Парлалганы, радиону болгаш телевидениени калбак ажыглаары-биле, лекцияларны, илеткелдерни болгаш өске-даа массалыг хемчеглерни чорудары-биле чергелештир кижилер-биле тус-тус беседаларже хөй кичээнгей салыр, политиктиг ажылды кижи бүрүзүнге чедир тайылбырлаар херек. Бүдүрүлгелерге агитас-массалыг ажылды ол ажыл ажылчыннарның, инженер-техниктиг ажылдакчыларның болгаш албан-хаакчыларның медерелдиг чоруун база идепкейин бедидеринге, күш-ажылчы сагылга-чурумну быжыглаарынга, күш-ажылды коммунистиг ёзу-биле көөр чоруқка кижизидеринге үргүлчү идиг берген турар кылдыр тургуска чогуур.

* * *

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Пленуму техниктиг депшилгени улам ыңай дүргедедири дээш, үлетпүрнүң болгаш транспорттың ажылында шынар талазы-биле көргүзүглерни бедидери дээш, чеди чыл планының онаалгаларын хуусаа бетинде күүседири дээш демиселге чогаадыкчы инициативаны улам бедик көдүрериниче партия организацияларын, бүгү коммунистерни, ажылчыннарны, инженер-техниктиг ажылдакчыларны болгаш албан-хаакчыларны кыйгырып тур. Партия, совет, профэвилел болгаш комсомол организациялары, бүгү совет улус бистиң чуртувуста коммунизм тургузуушкунунга чаа улуг тиилелгелерни чедип алыр дээш бүгү-ле үүлдерни кылыр дээрзинге бүзүрелин Пленум илергейлеп тур.

Коммунистиг болгаш ажылчын партияларның төлээлекчилериниң Бухарестиге болган чөвүлел хуралының түүнелдериниң дугайында

РЕЗОЛЮЦИЯ

(СЭКП ТК-ның Пленуму 1960 чылдың июль 16-да чаңгыс үн-биле хүлээп алган)

Социалистиг чурттарның коммунистиг болгаш ажылчын партияларының төлээлекчилериниң Бухарестиге болган Чөвүлел хуралының түүнелдериниң дугайында эш Ф. Р. Козловтуң илеткелин дыңнаап, СЭКП ТК-ның Пленуму ол Чөвүлел хуралга СЭКП-ниң эш Н. С. Хрущевка баштаткан төлээлериниң политиктиг шугумун болгаш ажыл-чорудулгазын база Чөвүлел хуралдың Дыңнадының долузу-биле болгаш бүрүнү-биле үүлдүг деп санап тур.

Амгы үеде бүгү делегей байдалының болгаш ол байдалга холбаштыр делегейниң коммунистиг шимчээшкининиң сорулгаларының чугула айтырыгларының талазы-биле санал-онал солчур арганы коммунистиг болгаш ажылчын партияларның төлээлекчилеринге Чөвүлел хурал берген. Тайбыңның болгаш социализмниң эрге-ажыктары дээш делегей байдалынга дыка улуг салдарлыг болган СЭКП-ниң XX болгаш XXI съездилериниң кылган түүнелдерин, акы-дүнма партияларның 1957 чылдың күзүнүнде Москвага болган Чөвүлел хуралының хүлээп алганы Декларацияның болгаш Тайбыңның Манифезинин принциптерин коммунистиг болгаш ажылчын партиялар чаңгыс эп-сеткил-биле деткип турар дээрзин Чөвүлел хурал чаа күш-биле бадыткаан.

Амгы үениң байдалының чугула айтырыгларының талазыбиле коммунистиг болгаш ажылчын партияларның чаңгыс аай туружу марксизм-ленинизмге делегейниң коммунистиг шимчээшкининиң шынчызын, делегейниң социалистиг лагериниң сырый каттыжыышкынын моон соңгаар-даа быжыглаарынга, делегейниң коммунистиг шимчээшкининиң чаңгыс эвин карак огу дег камгалаарынга бүгү акы-дүнма партияларның белеиин база катап херечилеп турар. Коммунистиг болгаш ажылчын партиялар марксисчи-ленинчи өөредигден ревизионисчи, догмачы болгаш чөөн-сектанчы ойталаашкыннарга, кызыыы национализмчи чүткүлдериниң илерелдеринге ойтур шавыышкын бээринге, марксизм-ленинизмни чогаадыкчы хөгжүдеринге болгаш ону практикага чөп ажыглап билириинге боттарының шиитпирлиин бадыткааннар.

Амгы коммунистиг болгаш ажылчын шимчээшкининиң уставы, тайбың, демократия болгаш социализм дээш ооң демиселиниң программазы болур Декларацияның болгаш Тайбыңның Манифезинин принциптеринге бодунун шынчызын СЭКП-ниң Төп Комитеди бадыткап тур.

Декларацияның болгаш Тайбыңның Манифезинин бүгү түүнелдери улустар аразында болуушкуннарның, делегейниң социалистиг системазының хөгжүдезинин эрттип келгени-биле бадыткаттынган болгаш бодунун күүнүн долузу-биле хевээр арттырган. Бистиң үевистиң характеринин дугайында, янзы-бүрү ниитилел тургузуглуг күрүнелериниң тайбың кожахелбээ догуннап болурунуң болгаш дайыннарны чайладырының дугайында, бир тээ империализм бар болганда агрессчи дайыннарга үндезин арттып каар төлээде, дайын айыылынга холбаштыр улустарның серемчилеллиг турарының эргежок чугулазының дугайында, янзы-бүрү чурттарның капитализмден социализмче шилчиринин хевирлериниң дугайында Декларацияның марксисчи-ленинчи байдалдары улустар аразының амгы байдалында тайбың, демократия болгаш социализм дээш улустарның чедиишкиннинг демисежирингe онза чугула ужур-дузалыг болуп турар.

Коммунизм тургузуушкунун калбартырының үезинче кирген Совет Эвилелиниң төөгүлүг чедиишкиннериниң болгаш делегейниң бүгү социалистиг системазының күүү-шыдалының өзүлдезинин, тайбың болгаш улустарның найыралы дээш, агрессчи империалистиг күштерге удур ССРЭ-ниң болгаш социалистиг өске-даа чурттарның шудургу демиселинин, ажылчын, коммунистиг болгаш национал-хосталгалыг шимчээшкининиң чедиишкиннерининн түүнелинде, социализмниң туруштары улам-на быжыгып бар чыдар, империализмниң туруштары улам-на кошкап, тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң күштери чер болганга өзүп база идепкейжип турар.

Капиталистиг чурттарның, хамыктың мурнунда АКШ-тың агрессчи империалистиг бөлүктери, улустарның тура соруун барыгдаалавайн, улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун чавырылдырарына шаптыктаарын оралдажып турар болгаш тайбыңның херээнге удур бодунун хоралакчы ажылын күштелдирип турар үеде, америк империалистер дээди деңнелде чөвүлел хуралды үскенде, Коммунистиг партия болгаш Совет Эвилелиниң чазаа империалистерниң бүгү овуузуннарын болгаш агрессчи бодалдарын моон соңгаар-даа амыр-соксаал чокка сойгалап илередир, улустарның серемчилелин бедидер, бистиң чуртувустуң күүү-шыдалын быжыдар болгаш камгалалын сайзырааңгайжыдар, янзы-бүрү социал тургузуглуг күрүнелерниң тайбың кожа-хелбээ догуннаарынче ленинчи угланыышкынны быжыг болгаш шудургу чорудар, улустар аразының маргылдаалыг нарын айтырыгларын тайбың шиитпирлээрин чедип алыр ужурлуг деп СЭКП-ниң Төп Комитеди санап тур.

Тайбың дээш демисел коммунистиг шимчээшкининиң бирги чергениң сорулгазы болуп арттар, ам дайынны болдурбайн, тайбынны камгалап ап болур деп бижээн Тайбыңның Манифезинин номналы бистиң хуннеривисте бүрүн күштүг дээр дугайында Бухарестиге болган Чөвүлел хуралга киришкен коммунистиг болгаш ажылчын партияларның медеглели-биле бодунун эп-сеткилин бүрүн каттыштырып турарын СЭКП-ниң Төп Комитеди илередип тур.

Хыдыкчы дайыннардан кижи төрелгетенни адырарының кол негелдези болза делегейниң социалистиг лагерин быжыдары, тайбың дээш демиселче бүгү улустарны мобилизастаары болур. Социализмниң өзүп база быжыгып турар делегей системазы тайбынга болгаш социализмге ажыктыг кылдыр делегей хөгжүлдезинин чорудулгазынга улам улуг салдарны чедирип. тайбыңның, депшилгениң болгаш улустарның хосталгазының тиилеттирбес чөленгиижи болуп турар.

Марксизм-ленинизмниң болгаш пролетаржы интернационализмниң принциптеринге үндезилээш, социалистиг лагерьнин болгаш делегейниң бүгү коммунистиг шимчээшкининиң чаңгыс эвин база сырый каттыжыышкынын быжыдар дээш демиселди амыр соксаал чокка чорударын Совет Эвилелинин Коммунистиг партиязы бодунун хүлээлгези деп санап тур.

Ревизионизмге удур, догматизмге болгаш сектанчы чоруқка удур, марксисчи-ленинчи өөредигнин арыг-силин дээш коммунистиг партияларның шиитпирлиг демисели делегейнин коммунистиг шимчээшкининиң улам ыңай сырый каттыжарынга, ооң хүрээлеңин быжыдарынга болгаш оппортунистиг элементилерден оларны арыглап аштаарынга дузалаан. Марксизм-ленинизмниң чогаадыкчы хевиринге удурланышкак болуп турар болгаш тайбың база социализм дээш, империализмге удур демиселче социалистиг лагерьнин, революсчу ажылчын болгаш хосталгалыг шимчээшкининиң бүгү күштерин мобилизастаарынга шаптыктап турар ревизионизмге, догматизмге болгаш сектанчы чоруқка удур демиселди моон соңгаар-даа чорударын коммунистиг болгаш ажылчын партияларның мурнунда туруп турар соргулгаларны чедиишкинниг шиитпирлээр чорук негеп турар.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы бистиң чуртувуска коммунизмниң тиилелгези дээш, бүгү делегейге тайбың дээш, делегейниң социалистиг системазын улам ыңай быжыдары, делегейниң коммунистиг шимчээшкининиң акы-дүнма чаңгыс эви болгаш сырый каттыжыышкыны дээш, марксизм-ленинизмниң тиилелгези дээш амыр соксаал чок демиселдин ленинчи оруу-биле бистиң улузувусту моон соңгаар-даа чайгылыш чокка баштаар.

Усово суурда дуржулга кылдыр туткан чуртталга бажыңын партияның болгаш чазактың удуртукчуларының көргени

Эштер А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, Н. С. Хрущев, Я. Э. Калнберзин, А. П. Кириленко, Д. С. Коротченко, К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, П. Н. Поспелов олар инженер Н. Я. Козловтуң херексели-биле кылган демир-бетон кезектерден тургустунган бажыңны Москва областың Усово суурунга 1960 чылдың июль 18-те барып көрүп чорааннар.

Көрүлдеге киришкеннер болза: ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының оралакчылары эштер А. Ф. Засядько, В. Н. Новиков, Д. Ф. Устинов, эвилелдешкен республикаларның коммунистиг партияларының ТК-ларының бирги секретарьлары болгаш Министрлер Чөвүлелдериниң даргалары, СЭКП-ниң чамдык обкомнарының бирги секретарьлары, ССРЭ-ниң Күргүдүгнүң даргазы эш В. А. Кучеренко, СЭКП ТК-ның тудуг кылдызының эргелекчизи эш И. А. Гришманов, тудугжулар болгаш телевилекчилер.

Тус черниң материалдарын ажыглап тургаш, демир-бетон элементилери-биле улуг кезектерлиг болгаш каркастыг бажыңнарны хоорайларга болгаш көдээ черлерге тудар айтырыгның талазы-биле калбак санал-онал солчуушкуну болган. Эш В. А. Кучеренко болгаш Социалистиг Күш-ажылдың Младыры Н. Я. Козлов биле В. П. Лагутенко олар тайылбыр илеткелди кылганнар.

Үлетпүрге, тудугга болгаш транспортка ажылдаар техниказын калбаа-биле ажыглаар сорулга-биле Украин ССР-ниң Эртемнер академиязының Электри-каңналганың Е. О. Патон аттыг институдунуң бүдүрүлгелериниң, эртем-шинчилел болгаш конструктор албан черлериниң каңналга талазы-биле ажылдарын каттыштырып углаар, каңналганың чаа аргаларын болгаш каңналганың камналгалыг конструкцияларын нептередирин организастаар талазы-биле эргелерин алгыдар, ончангаш техниканың ол адырының талазы-биле бүгү-ле хемчеглерни боттандырып чорударын контрольдаарын аңаа үлээдир.

Мурнакчы каңналга техниказын нептередириинге дуза черери-биле инженерлер-конструкторлардан, технологтардан болгаш бүдүрүлгениң мурнакчыларындан комиссияларны үретпүрнүң, транспорттуң болгаш тудугларның бүдүрүлгеринге тургускуларын сүмелээр.

13. Мурнакчы коллективтерниң ажылдарының дуржулазын бүгү талазы-биле өөрениринге болгаш нептередиринге үндезилээш, бүгү-ле заводтарга, фабрикаларга, шахталарга, рудниктерге, транспортка бүдүрүлгени болгаш күш-ажылды организастаарын улам ыңай сайзырааңгайжыдар талазы-биле хемчеглерни кыска хуусаа иштинде боттандыра-

(Уланчызы 3-ку арында).

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнуң 24-63, редакторнуң оралакчызының 35-24, партийжи амыдырал болгаш пропаганда килдистери 22-64, ажыл-агый килдизинин 22-64, иштики информация килдизинин 21-47, совет тургузуг, үлетпүр болгаш транспорт килдистериниң 23-35, чагаа килдизинин 21-27, культура болгаш амыдырал килди

ТС—00876 Чагыг № 1733. Культура эргелелиниң типографиязы.